

**ARKITEKT M.A.A.
JEAN POUL ARNO FEHMERLING
28.11.1912- 02.06.1978
HANS LIV OG ARBEJDER.**

**FORFATTER OG TILRETTELÆGGER
HANS SØN JEAN ERIK FEHMERLING.
MÅRTS 2021.**

Forord

Forord til arkitekt M.A.A. Jean Fehmerling (1912-1978). Hans liv og arbejder.

Dette er et lille værk, der beskriver min fars liv og arbejde. Nok mest det sidste.

Anledningen var en aftale om et foredrag for beboerne i et af hans smukkeste byggerier **Skodsborgparken**.

Hvem er jeg? Jean Erik Fehmerling søn af arkitekt Jean Fehmerling gift med Helle Fehmerling. Jean og Krister får to børn, Ann Fehmerling gift Maissen (1947) og Kim Fehmerling i (1949). Vores børn er Jean Ken Fehmerling, Sisse Fehmerling og Lykke Fehmerling. Mine børnebørn er Sofie Ursin Fehmerling, Jean Alexander Fehmerling, Mille Fehmerling, Mads Theodor Fehmerling, Emma Fehmerling, Karl Fehmerling, Otto Fehmerling Lund, Andrea Fehmerling Lund, Sylvester Fehmerling Lund, og Karla Lomholt Fehmerling. Navnet Jean gives til den førstefødte dreng i hvert slægtled.

Når jeg er væk, så kan det være, at nogle af mine efterkommere læser dette. Derfor dette skrift. Min far var en rigtig god arkitekt, der har sat sig nogle aftryk i den danske muld.

Christiansgave

Skottegården

Luffhavnsparcken

Kastrup Midtpunkt.

Men han har bygget så meget andet, læs artiklen. Noget jeg ikke har skrevet om er, at Jean og Krister ved salget af Christiansgave til beboerne i 1968 måtte tage bopæl i udlandet på grund af skattereglerne. Han fik 11.000.000 kroner i 1968, svarende til 2020 penge 70.000.0000 kroner.

De tog bopæl i Liechtenstein - husk Jean talte jo tysk. Krister lærte det aldrig. Efter min fars død i 1978, boede Krister nogle år i Liechtenstein. Hun flyttede tilbage til Danmark i ca. 1984. Her fik hun en 2-værelses lejlighed i Nørre Farimagsgade. Det skete via en sagfører, som min far havde haft kontakt med. Krister var udannet damefrisør. Men hun hadede at vaske sit hår, så hun var tit til damefrisøren i Hotel Imperial, hvor hun fik vasket sit hår og sat det. Her mødte hun en kvinde der havde en 220 m² lejlighed på mezzaninen i Nørre Søgade 49. Hun og hendes mand ville gerne flytte op i deres sommerhus i Odsherred og bo her permanent. Men de havde brug for en lille bylejlighed. Her kom min mors lejlighed ind som en god ide. Altså de byttede lejligheder. Min mor flyttede så ind på mezzaninen i herskabslejligheden på Nørre Søgade 49.

Mor var en bestemt dame. Hun var ikke særlig "vild" med den omgangskreds, som min far efterlod hende - fraset enkelte tætte venner hun bragte ind i deres forhold. Hun begyndte at rejse med rejseleder Betsy Holck fra Rejsebureau Albatros. De besøgte Afrika, Asien med mere. Her opbyggede hun en ny omgangskreds blandt sine rejsefæller.

Der fulgte mange fester i hendes herskabslejlighed på Nørre Søgade. Ved hendes død i januar 1998 overtager min søn Jean Ken og svigerdatter Trine lejligheden.

Hun var jo ikke min biologiske mor, det var Grethe, der døde af børnelammelse i 1944. Krister adopterede mig - hun behandlede mig som sin egen, og jeg elskede hende. Hun kom fra beskedne kår, hendes far var selvstændig skræddermester med skrædderi hjemme i deres lejlighed på Aagade på Nørrebro i København. Min mor fik en frisøruddannelse. Da hun mødte min far i 1945 var hun stjernefrisør i Illums Frisørsalon. Desuden hattemannequin, og i sin fritid gik hun til operasang hos en kongelig operasanger og så red hun. Da hun blev gift med Jean i 1945 opgav hun det hele for at "hellige" sig Jean. Det var sådan man gjorde dengang. Krister dør i 1998. Hun sover stille ind.

Ære være deres minde.
Vesterbro. Lørdag den 7. november 2020
Erik Fehmerling

Arkitekt Jean Poul Arno Fehmerling 1912-1978

Lidt om familien

Hans far Jean Axel Fehmerling er født på Nørrebro i 1881 som søn af Bageren i Nørregade.

Efter 7. klasse påbegyndte hans far uddannelsen, som maskinlærling på Helsingør Skibsværft.

Da uddannelsen var fuldført, arbejdede han på B&W's afdeling for mejerimaskiner. Han fik udlængsel og blev rejsemontør. Da der var arbejde at få i Tyskland, tog han derned som rejsemontør for Grams mejerimaskiner. Under opholdet her mødte han sin senere hustru Margethe Beyer. Hun boede i Bergedorf, en by syd for Hamburg på Lüneburger Heide. Om det var kærlighed ved l. øjekast, melder historien ikke noget om. De blev gift i 1912 og holdt sammen resten af deres liv. I første omgang slog de sig ned i Bergedorf. Her startede Jean Axel en produktion af mælkeprodukter på eget mejeri. Da det gik godt valgte de at flytte til **Scharbeutz i Holsten**, en badeby i Lübecker Bugten. Her byggede han et større mejeri.

De fik to sønner, hvoraf Jean Arno var den ældste, født i 1912. Her voksede Jean Arno og hans lillebror Egon op i den lille by Scharbeutz i Lübecker Bugten. Denne historie handler om arkitekten Jean Poul Arno Fehmerling, hans opvækst og karriere.

Jean Aksel, hans far begyndte at interessere sig for isproduktion. Her opstod et samarbejde med Grams fabrikker, som han jo kende fra sit arbejde som rejsemontør. Igennem hele hans liv, leverede de maskiner til hans fabrikker, som han anvendte i sin mejeriproduktion og senere isproduktion. Isproduktionen blev startet op i samarbejde med Premiere Is samt Hellerup Is. I starten brugte isforhandlerne termobeholdere med tøris som blev bragt til badestederne tidligt om morgenen og her solgte de så isen til badegæsterne. Siden kom isvogne med frysefaciliteter til hvilket gjorde det hele noget nemmere. Isproduktionen var en succes.

I året 1917.
 Jean Axel Fehmerling
 med Margarethe (Grethe).
 I midten Egon, nederst
 Jean Arno 5 år gammel.

Jean Axel som smedelærling på
 B&W, ca. 14 år gammel.
 Øverst i midten.

Snart leverede han is til hele Nordtyskland. Han drev fabrikken under navnet Penguin Eis.

Scharbeutz har sammen med Timmendorfer Strand været mondæne områder på grund af den fine strand. Tyskland har begrænset adgang til strand, særligt efter 2. Verdenskrig hvor DDR opstod. Vesttyskerne blev afskåret fra store strandområder, der nu lå i Østtyskland. Så det var et fint sted at placere en fabrik med isproduktion.

Medens alt gik godt, så kom **Hitler** til magten i 1934. Hele familien var **danske statsborgere**. De fik, at vide, at de skulle være ude af Tyskland indenfor en måned. Jean Axel rejste til Berlin og fik foretræde for den danske ambassadør Zahle, der fik udvirket, at **udrejsen** blev annulleret. Senere kom der atter ordre om, at hele Familien Fehmerling skulle forlade Tyskland. Jean Aksel tog til København fik foretræde for Statsminister Thorvald Stauning, der udvirkede en annullering af udrejseordren. Hvordan vides ikke.

Senere under krigen gav min farfar, ænder, gæs og røget flæsk fra animalsk produktion på egne arealer til medlemmer af Gestapo og SS for på den måde at få lov være i fred.

Min far Jean Arno var en spinkel noget svagelig dreng, der under sin opvækst interesserede sig for foto, maleri, tegning og modelbyggeri og i mindre grad mere fysisk krævende sportsaktiviteter. Dog tog han en svømmeuddannelse og fungerede i sin ungdom som livredder på Timmendorfer Strand.

Han tog det, der svarer til realeksamen i 1928. Han kom derefter han i lære som **murer**. Under uddannelsen hjalp han mester med udkast til forskellige renoveringsopgaver. Måske derfor fik han svendebrev allerede efter to år.

Han var aldrig i tvivl om, at han ville være arkitekt og søgte derfor optagelse så på den prestigefyldte **Technisches Hochschule für Hoch-, und Tiefbau** i 1931, Han dimitterede i 1933. Var nu **bygningskonstruktør**. En uddannelse, der gjorde ham i stand til at udføre de beregninger,

Jean Arno i murerlære ca. 1929

der hører til byggerier. Han var **en skarp tekniker**, der kunne regne den ud og selvfølgelig tegne. Det tekniske beherskede han nok i højere grad end andre danske arkitekter. Her tænker jeg på den håndværksmæssige baggrund, den ingeniør lignende uddannelse på det byggetekniske område fra Hamburg. Senere var han ofte **konduktør på egne arbejder**, besøgte byggepladserne for at se, at alting gik rigtigt for sig. Andre arkitektfirmaer brugte lavere rangerende medarbejdere til disse opgaver.

Han blev ved dimissionsfesten i Hamburg chikaneret af sine medstuderende. Som min mor skriver: "De fleste andre fra skolen var medlemmer af Hitlerjugend. Dimissionsfesten blev årsagen til, at han traf beslutningen om at rejse **til Danmark**. De skulle alle takke Hitler ved at slå et søm ind i et bræt, det ville Jean ikke' og han blev nærmest smidt ud fra festen". Gudskelov for han havde Dansk Statsborgerskab. Ellers var han helt sikkert død i 2. Verdenskrig som soldat i tysk tjeneste. De fleste kom jo på Østfronten, for at kæmpe mod russerne. Der var en meget høj dødelighed blandt de mange unge tyske mænd. Tænk på Stalingrad hvor 1 million døde eller blev taget til fange.

Han rejste i 1933 til København uden at kunne få økonomisk start hjælp fra sin far pga. valutarestriktioner. Fik sit første job i **Odense** via arkitektformidlingen. Her underviste han i sin fritid i tysk og kunne på den måde lære bedre dansk. Selvom familien var dansksindede, var det ikke sådan, at de lærte at tale dansk i hjemmet. Han talte naturligvis flydende tysk. Han lærte sig dansk ved naturmetoden, men talte med en let tysk accent og undertiden tyske ordstillinger, selv efter mange års ophold i Danmark. Tænk i øvrigt på, at mange år efter 2. Verdenskrig var det ikke videre "smart" at have noget med Tyskland at gøre. Trods dette "handicap" klarede han sig fint på det danske arkitektmarked.

Efter jobbet her fik han kontakt til et af **Ålborgs** førende arkitektkontorer hos Arkitekt Odgaard. Her tegnede han på renoveringer af midtbyen samt Zoologisk Have, hvor han tegnede Abegrotten.

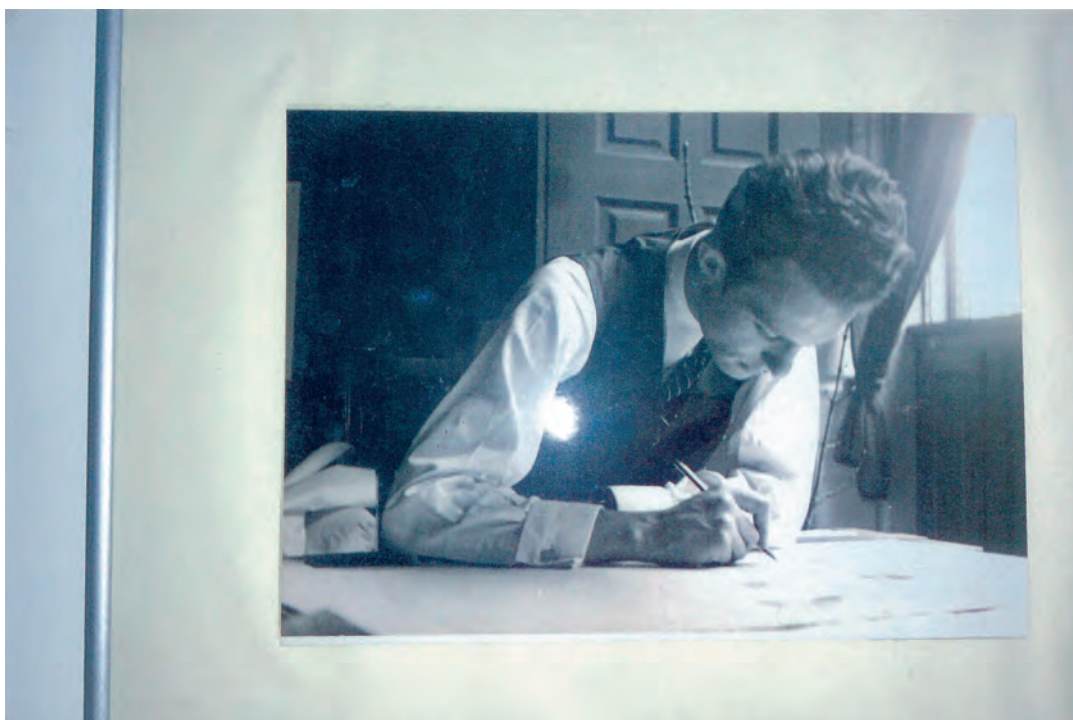
Så kom tiden hvor han skulle aftjene sin værnepligt. Det var meget vigtigt, at han aftjente den i Danmark for at undgå indkaldelse

til tysk værnepligt. Han blev indkaldt til **soldatertjeneste** i 1935 på Aarhus Kaserne. Han var ingen god soldat. Han fik lov at tegne kongeopstillingerne til når regenten boede på Marselisborg Slot. Under en øvelse i Randers blev han indlagt med **perforeret mavesår**. Han overlevede med nød og næppe - husk det var før antibiotikaens tid og dødeligheden var høj. Vorherre havde set hans talent og mente nok han fortjente at blive her længere end som så. Blev slettet af lægdsrullen i 1938.

Han søgte ind og blev optaget på Arkitektskolen i 1938 og dimitterede i 1941 med en flot afgangsupgave. Han tegnede en håndværkerhøjskole i Hillerød. Den ligner Bauhaus bebyggelsen i Dessau på mange punkter. I 1939 etablerede han **egen tegnestue**.

Efter han var kommet tilbage til København fra Ålborg, blev han medlem af **Frederiksberg Skydebrødre** - han var ikke en god skytte, men god til at regne den ud når muligheden bød sig. Det kastede flere opgaver af sig - for det var driftige folk der var skydebrødre. Femerling Familien, der beskæftigede sig med handel med fisk en gros og en detail, havde brug for en ny fiskeforretning på Gl. Kongevej, Den tegnede Jean. En anden havde brug for en smørrebrødsforretning - den tegnede han også - nu i Art Deco-stil. Denne forretning har bestået gennem årene i uændret udseende, indtil sidste år hvor den blev omdannet til Harts bageri. For en god ven tegnede han Læderhuset Hansa på hjørnet af Vesterbrogade og Trommesalen tydelig Bauhaus-inspireret. Han varetog indretningen af forretningen.

Så kom tiden hvor han mødte den kvinde, min mor, der skulle blive hans hustru. De mødtes på National Skala, det blev kærlighed ved første øjekast. Kærligheden kastede en lille ny skabning af sig, nemlig mig, født den 16. september 1941. De var et smukt par. Grete Kjær Jensen og Jean Poul Arno Fehmerling.

Jean Arno på Arkitekt Odgaards Tegnestue i Ålborg, ca. 1936.

Værnepligt i Århus, på øvelse, ca. 1935

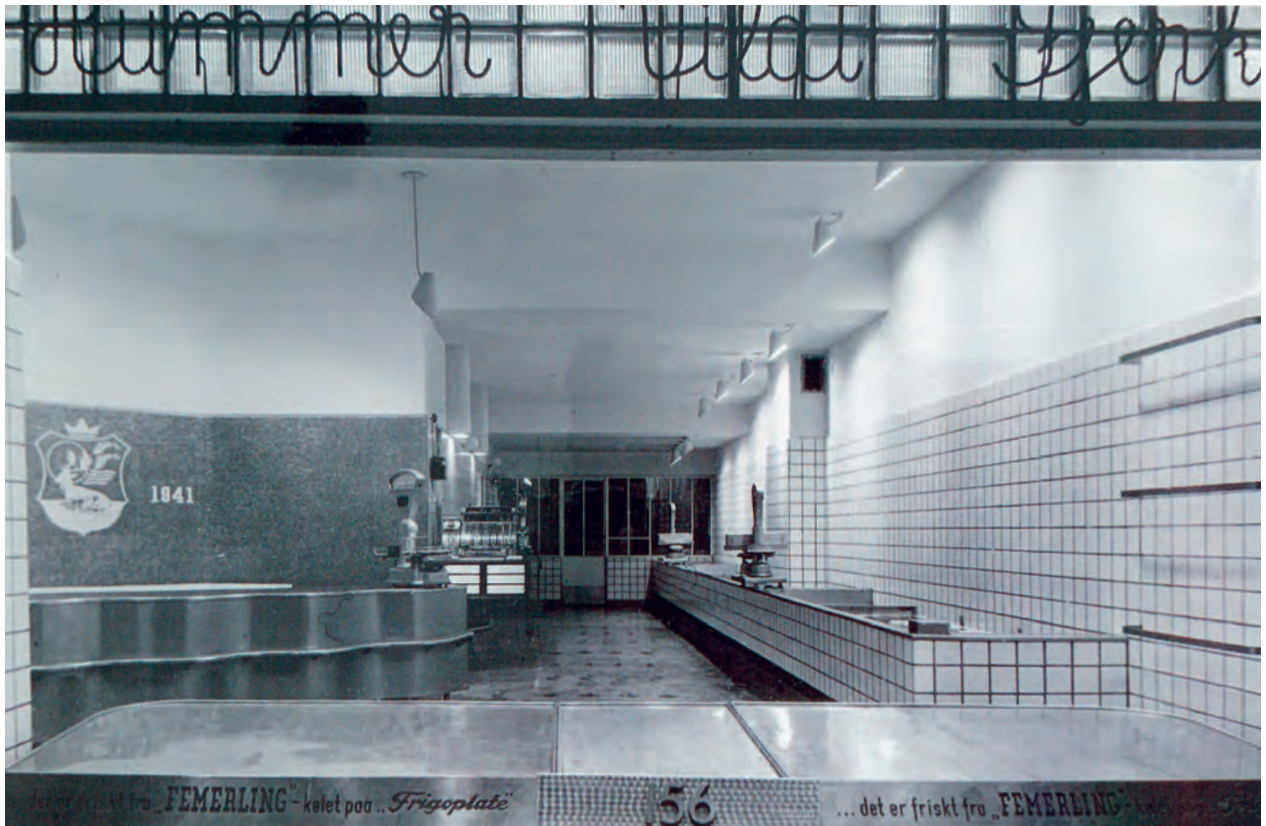
Beskrivelse af tankerne bag afgangsopgave fra Arkitektskolen i 1941.

**AFGANGSOPGAVE FRA ARKITEKT
AKADEMIET 1941.**

DER ER FØRSØGT , AT SKABE EN ENKELT OG
KLAR DANSK MURSTENSARKITEKTUR, MED
DET FORTSÆT IKKE AT VIRKE INTERESSANT
ELLER ARTISTISK. PÅ DEN NATURSKØNNE,
STÆRKT KUPEREDE GRUND ER DER
TILSIGTET ET SAMMENSPIL MELLEM
BYGNINGERNES. OOG TERRÆNETS LINIER. I
SINE OMGIVELSER SKAL
HÅNDVÆRKERHØJSKOLEN VIRKE SOM ET
LILLE SLUTTET SAMFUND, HVIS ENKELTE
ELEMENTER OGSÅ PRÆSENTERER SIG
UDADTIL, IDET DEN 4 ETAGERS ELEVBYGNING
(ELEVBOGIGEN) I HELE SIN LÆNGDE DANNER
EN BAGGRUND OG AFSLUTNING MOD BYEN.

*Skitse af Håndværkerhøjskolen i Hillerød,
afgangsopgave fra Arkitektskolen.*

Fiskehuset Femerling, Gl. Kongevej.

Frederiksberg Smørrebrødsanretning.

Læderhuset Hansa på hjørnet af Vesterbrogade og Trommesalen. Interiør.

Detaljer fra interiøret.

Historien om Skodsborgparken

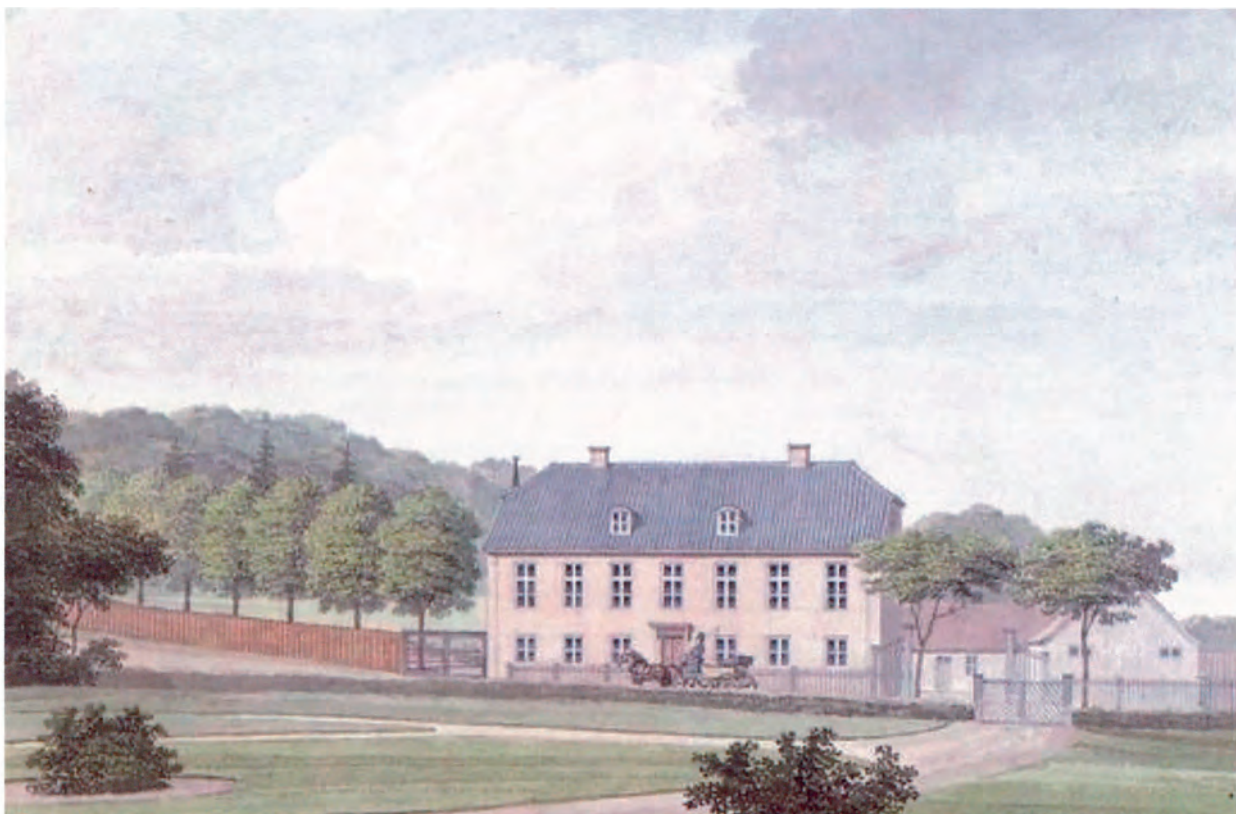
De flyttede fra en lille lejlighed på Frederiksberg til en viceværtslejlighed Skodsborg Strandvej 100. Han var en elendig vicevært - havde alt muligt andet i hovedet. I 1942 blev et forholdsvis forfaldent hus beliggende på **Skodsborg Strandvej 200 sat til salg**. Man mente, at der var husbukke i træværket. Jean Arno kravlede op under taget og beså træværket og kunne konstatere, at det var helt sundt. Han købte huset for 30.000 kr. Som han lånte af en ven. Fra sin opvækst i Tyskland var han vant til at bo ved vandet, så det var et perfekt sted han havde fundet.

Lidt om Skodsborg. Udvidelsesmulighederne for Skodsborg by, beliggende på Strandvejen nord for København, har altid været begrænsede. Byen er omgivet af vand på den ene side og statskov på den anden. Skodsborg var først i 1700-tallet et næsten øde sted. Der lå kun to forlystelser, Skodsborg og Retraiten. I begyndelsen af 1800-tallet begynder folk at slå sig ned her og i 1854 køber Fredrik, den 7. og Grevinde Danner ejendommen Skodsborg, som sommerresidens. Det er nu en del af Skodsborg Badesanatorium. Der etableres bro over Strandvejen og der bygges en bro, hvor Fredrik den 7. "yacht" ligger fortøjret. Han elskede at fiske og det sker hyppigt fra skibet. Han interesserer sig også for fortiden og tager på arkæologiske ekspeditioner i Dyrehaven. Han er et udendørsmenneske og sover i et luksuriøst telt i haven. Der opføres en grotte i havens sydlige del. Grotten, der står den dag i dag, som den blev opført, brugte han til ophold og i selskabelig sammenhæng. Han var gode venner med Carl den 15. - Sveriges konge. De mødes på landstedet i Skodsborg. De kunne særdeles godt lide hinanden - Carl kom sejlene fra Sverige, og tilbragte eftermiddagen med Fredrik den 7. Fredrik den 7. og Grevinde Danner, tidligere danserinde Louise Rasmussen er glade for området og hygger sig gevaldigt her. De kunne være i fred for adel og borgerskab, der er kritiske for hans kærlighed til den tidligere danserinde. Villaen kaldes Villa Rex. Kongeparrets tilstedeværelse giver aktivitet. Skodsborg Badesanatorium og Skodsborg Søbad bygges. Ud for Skodsborg Søbad anlægges en solid bro så dampskibet fra København kan lægge til med gæster. I 1913 flytter Brede Klædefabrik sin hatteafdeling til Skodsborg; Skodsborg Hattefabrik på hjørnet af Strandvejen og

Skodsborgvej. Ca. 200 arbejder her, en tredjedel er tyskere. Man måtte importere "knowhow" syd fra. De bor i fabrikkens arbejderboliger bag fabrikken. De har egen skole, asyl og alle indkøb foretages i fabrikkens marketenderi. Da jeg boede der i 1950'erne sås de aldrig i bybilledet. Måske en reminiscens fra besættelsen mindre end et årti tidligere. Hans Cohn var direktør, også han kommer fra Tyskland. I 1935 flytter han ind i Solbakken, den sydligste bebyggelse på "Skrænten". Den sydligste del af grunden sælges fra og her opføres bebyggelsen Solgården. Der bygges primært for at skaffe plads til Hattefabrikkens arbejdere med familier. Fabrikken har stort opsving i 1930'erne. Den må lukke i 1970 pga. manglende efterspørgsel. Mens jeg boede i Skodsborg var der et livligt handelsliv. I den nordlige ende af byen lå den største forretning, Købmand Gerner Jacobsen. I Solgården var der bager, slagter, damefrisør, tandlæge og Schous Sæbeudsalg. Bebyggelsen der lå syd for Skodsborg Søbad - oprindeligt opført som værelser til Hotellet kaldes Cottagerne. De blev senere omdannet til lejligheder. Overfor disse lå en Esso tank, hvor der engang blev optaget en film. "Baronessen på Benzintanken" med Ghita Nørby, Ove Sprogø og Dirch Passer som medvirkende. Ved siden af købmanden lå en Ora Tank. Over det hele residerede Restaurationen Udsigten. Kristi Himmelfartsdag var der tradition for, at roerne fra København roede til Skodsborg og fik frokost og lidt til ganen på Restaurant Udsigten inden de synligt berusede roede hjem til hovedstaden. Ja det var tider, selv en legetøjforretning var der. På Skodsborgvej i Solgården havde Fr. Thorsen et legetøjsudsalg. Legekammerater var der masser af både i villaerne og i Solgården. Vi lå i "krig" med børnene på Børnehjemmet Aggerhvile. På sommeraftener blussede de lokale efter ål op langs kysten lige under land. Forbudt nu men det var et smukt syn at se bådene passere forbi med fiskeren i stævnen, blussende med ålejernet klar til at stange ål. Folk var ikke så rige dengang, så det var godt med et gratis måltid.

For at få et indtryk af hvordan villaerne på "Skrænten" så ud er her et eksempel.

Det er Hans Cohns Direktøren for Hattefabrikkens Villa. Den lå helt mod syd ved Solgården.

Villa Rex-Skodsborg. Fredrik Den 7. Og Grevinde Danners sommerresidens.

Hans Chon's villa. Et eksempel på villaerne på skrænten.

Grethes død

Så sker der en ulykkelig ting i Jean og Grethes liv. Grethe og Jean bliver gift i maj 1940. **Jean Erik** fødes i september 1941 det er mig. Sommeren 1944 tilbringes på Bornholm, efter hjemkomsten bliver Grethe syg. Det viser sig at være børnelammelse **og hun dør i september 1944**. I et år er min far og jeg alene. Vi har husbestyrerinder 10 i alt hvis jeg husker rigtigt. Min far skrev i bogen fra min opvækst. "Herefter fulgte en trist tid, som jeg først nu længe efter vil berette. Efter en kort sommerferie på Bornholm havde Erik været hos Tante Johanne (min farfars søster) og kort tid efter hjemkomsten blev mor syg af børnelammelse. Vi fik en plejerske hjem, som ikke var ret god ved Erik, noget han længe efter talte om. Mor blev kørt på hospitalet i sygebil noget Erik længe, længe efter huskede. Han besøgte mor to gange på hospitalet, sidste gang søndagen før hun døde. Han måtte ikke komme ind til hende, men kun tale gennem vinduet pga. smittefaren. Han var så ualmindelig sød, noget der flere gange overvældede mor. Hun vidste sikkert allerede den dag hvor det bar hen. Fredag den 29.9 kl. 10 om formiddagen døde mor. Erik fattede på grund af hans alder lykkeligvis ikke hvad der var sket." Der går et år, og så møder Jean en ny kvinde - de bringes sammen af et fælles vennepar. Det blev kærlighed fra det øjeblik de så hinanden og de levede, som uadskillelige til Jean dør i 1978. Hun adopterede Erik og behandlede ham som et af sine egne børn, hvoraf hun fik 2.

Grete Kjær Jensen, min mor, og Jean Arno Fehmerling, min far, ca. 1943.

Grete Elinor Nielsen (Kristen). Min fars anden hustru. Hun adopterede mig

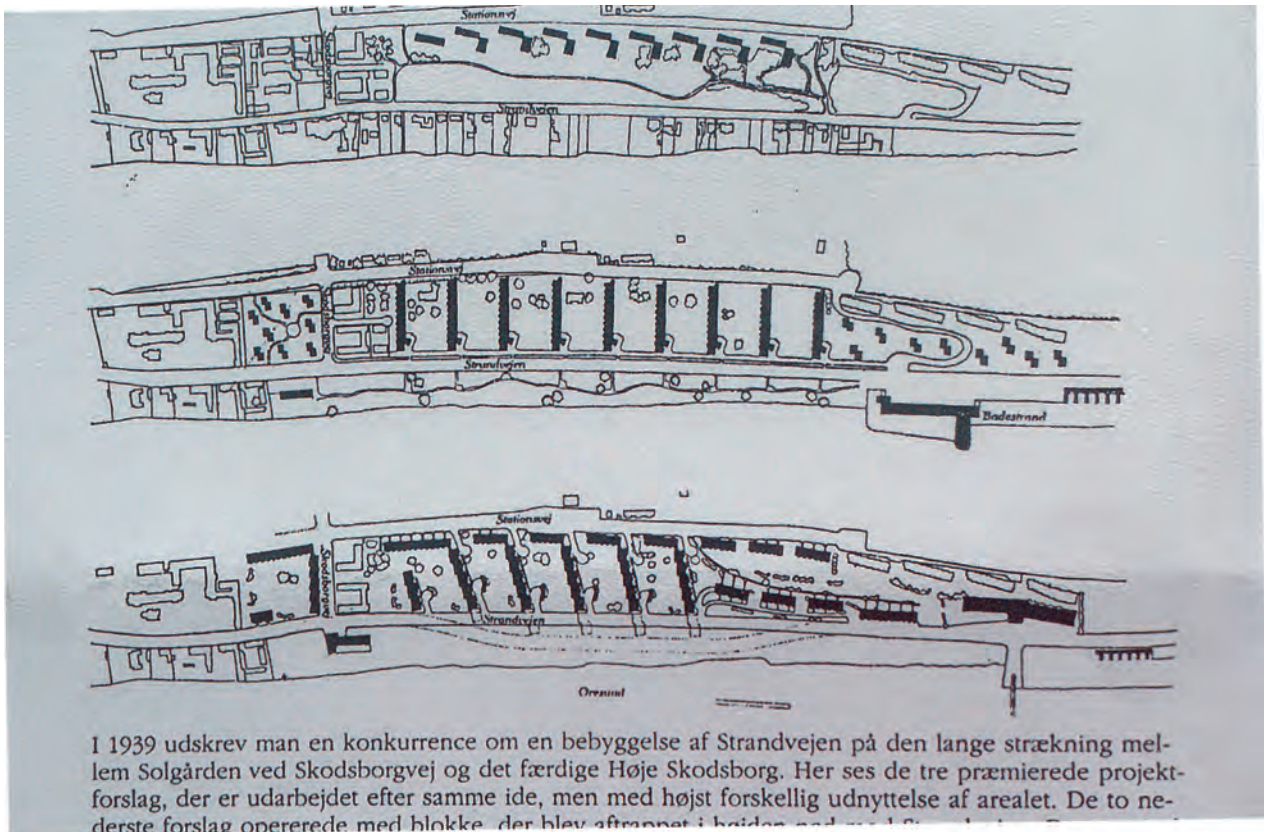
Han **ombygger huset i 1948** og føjer en tilbygning til huset.

Skodsborgparken fortsat.

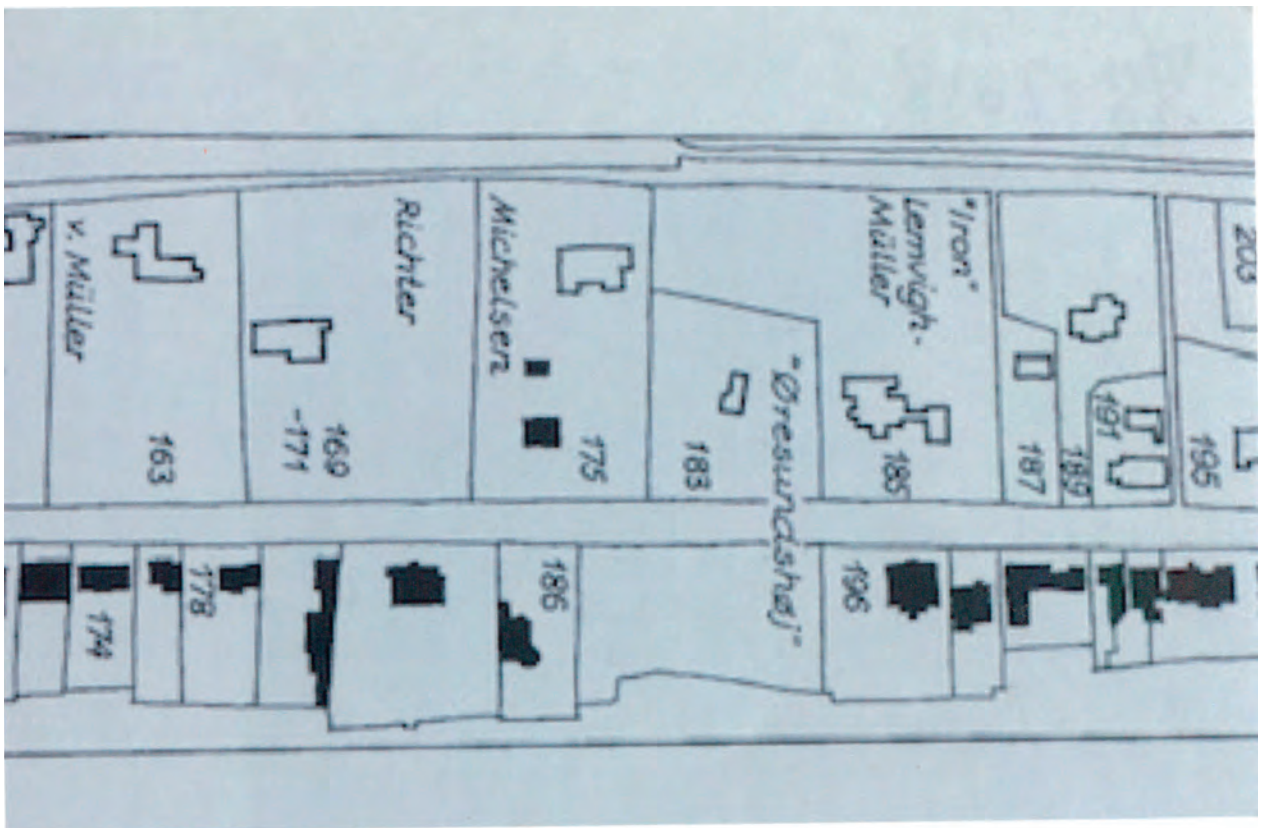
I starten af 1950 begyndte det, at knibe med, at skaffe tjenestefolk og gartnere til de store palæer, og de parklignende haver, beliggende på skrænten overfor vores bolig. Der var mange sommerboliger, og en del helårs boliger. På skrænten vis a vis Høje Skodsborg lå Restaurant Udsigten, hvor alle roere satte hinanden i stævne Kristi Himmelfartsdag. I øvrigt et populært spisested. Det brændte i 1950'erne, det blev aldrig genopført. Primært da byggeplanerne på Skrænten kom på tale. Min far begyndte i 1953 at kigge opad mod skrænten. Han vidste at der i 1937 var afholdt en arkitektkonkurrence initieret af Søllerød kommune om Skræntens fremtid. Poul og Bodil Gøtzsche vandt førstepræmien. De byggede lavt langs højderyggen med terrasseboliger ned ad "Skrænten". Projektet blev henlagt på grund af krigen. **Jean Fehmerling tegnede et projekt med 3 blokke a 8 etager i alt 600 boliger.**

Jean Fehmerling havde som sædvanlig sikret sig et konsortium bestående af Landsretssagfører C.E. Jensen, Arkitekten og en tredje part, hvis identitet blev holdt hemmelig. Der var **den oplagte løsning Arkitekten præsenterede Søllerød Kommune for.** Der bevarede de store gamle træer og frilagde det smukke areal foran bygningerne og gav områdets herlighedsværdier fra få til de mange. Planen sikrede adgang mellem skov og strand for almenvellet. Genialt. Søllerød vedtog en byplan der fremmede højhuse på skrænten.

Så langt så godt kunne man tænke. Men her starter problemerne for alvor. Skodsborg og omegns Kommunalforening var lodret imod projektet. De begyndte at skrive til Kommunalbestyrelsen, til aviserne. Konsortiet blev beskyldt for at være byggespekulanter, vandalister der ville ødelægge det smukke miljø med de smukke gamle huse og de parklignende haver. I juni 1956 kommer Danmarks Naturfredningsforening på banen, de vender tomlen nedad. I den periode vi her befinder os i, var der stor fokus på den stigende biltrafik. Man mente, at det var nødvendigt, at dele Strandvejen op i to dele i Skodsborg. Den nuværende vej og en ny vej op ad skrænten og en

De tre præmierede forslag. Vinderforslaget nederst.

Bebyggelsen før arkitekten tog fat. Den oprindelige bebyggelse på skrænten.

*Mine forældre i 1950'erne.
Min far præget af sin Bilroth II operation;
lille mave syndrom og dumping.*

Skodsborg Strandvej 200, mit barndomshjem.

Udsigt fra stuen, bemærk båden.

*Interiør - spisestue,
tegnet af Jean Fehmerling.*

Sofa, sofabord og lampe tegnet af arkitekt Jean Fehmerling.

del af arealet der var udset til bebyggelse. Vejen skulle føres langs banen nordover. Fredningsnævnet for Købehavns Amt afventer Strandvejsudvalgets stillingtagen. Strandvejsudvalget går ikke imod højhusene i Skodsborg. Dog anbefales at projektet reduceres.

Overfredningsnævnet er nu inddraget i sagen og giver afslag i henhold til Naturfredningslovene. I november 1957. Efter et stykke tid tegner Arkitekt Jean Fehmerling et nyt projekt med 3 blokke af 5 etagers højde i alt 350 lejligheder. Bebyggelsen har nu samme højde som Høje Skodsborg. Danmarks Naturfredningsforening accepterer dette forslag. Desværre afslag fra Amtsfredningsnævnet i juni 1958. Nyt afslag fra Overfredningsnævnet efterfølgende. **Tænk på hvilken arbejds mængde der er lagt i projektet, bebyggelsen af Skodsborg skrænten. Opgiver han nu? Det ville de fleste nok have gjort. Man må nok sige at arkitekten er gjort af et særligt stof.** Hans tegnestue var i denne tid beskæftiget med flere sideløbende projekter- der skulle jo smør på brødet.

En sjov insider historie fra hans tegnestue - den er fra 1946. Forhistorien

er den, at vi på filmhøjskolen møder en kvinde Ulla Hveen. Hendes far Eigil Hveen var født i Valpariso Chile af danske forældre. Han førte gennem hele sit liv dagbog. Sjovt nok er hans oplevelser på min fars tegnestue, hvor han blev ansat, udførligt beskrevet. Her er en af dem. 20.9.1946: "Så var der villaen i Klampenborg som jeg tegner foruden konfektionsfabrikken. Villaen er snart færdigtegnet, og så skulle vi have et rimeligt tilbud, så vi kan gå i gang med den. Nu er vi langt om længe blevet helt færdige med ombygningen på tegnestuen, og den er blevet meget flot. Den 21 august var hele tegnestuens personale med koner blevet inviteret til fest hos arkitekt Fehmerling. Vi begyndte med at bese arbejder der var udført i sommerens løb bl.a. en villa til en ¼ mill. Og en bar til 50.000 kr. Der var meget smagfuldt og vi blev beværtet med saltede mandler og cocktail. Herefter kørte vi ud til Fehmerling i Skodsborg og blev til kl. 5 næste morgen. Til middag fik vi hummer og oksesteg og is med chokolade, dertil øl snaps og portvin. Til kaffen cognac og likør. Tobak måtte vi selv medbringe. Vi dansede og en enkelt arkitekt gik i vandet,

da Fehmerlings grund ligger lige ud til Øresund. Det var en hyggelig fest. I går var arkitekt Fehmerling, arkitekt Bramsen og jeg i Malmø for at bese en konfektionsfabrik af lignende størrelse, som den vi skal til at bygge i Glostrup."

Ja, der var travlhed i efterkrigsårene. Fra den 3.11.1947

Det kan også gå for hurtigt - her er et eksempel. "Nu troede vi, da Eigil fik denne plads, at det havde en fremtid for sig, men nej. Arkitekt Fehmerling havde slået for stort op og så alle disse skrappe restriktioner. Penge har han ingen af. Eigil har de sidste måneder fået sin løn i afdrag. Nu den 1. fik han 500 kr. Men det dækker langt fra de faste udgifter". Skrevet af hans far Henry Hveen der var arkitekt med en stor virksomhed i Chile. Eigil fortsætter : Som I har set af Ingas brev er det sket hos Fehmerling. Jeg blev kaldt ind den 29.9 på hans kontor hvor han beklagede, men han måtte indskrænke pga. økonomiske forhold, og som I også har læst er vores gage hver den 1. kun blevet udbetalt med et a'conto beløb. De huse, som bliver bygget i Nærum, er ikke så nemme at komme af med som først antaget, der er endnu ingen af dem der er blevet solgt. Der er ingen, der har penge mere mellem hænderne, da engangsskatten sluger folks opsparede penge, og de tør ikke eller rettere har ikke råd til at sætte penge i byggeri. Så er der restriktioner og mangel på materialer, og disse faktorer gør sig nu gældende, så det bliver måske svært at få noget arbejde".

Tilbage til Skodsborgparken.

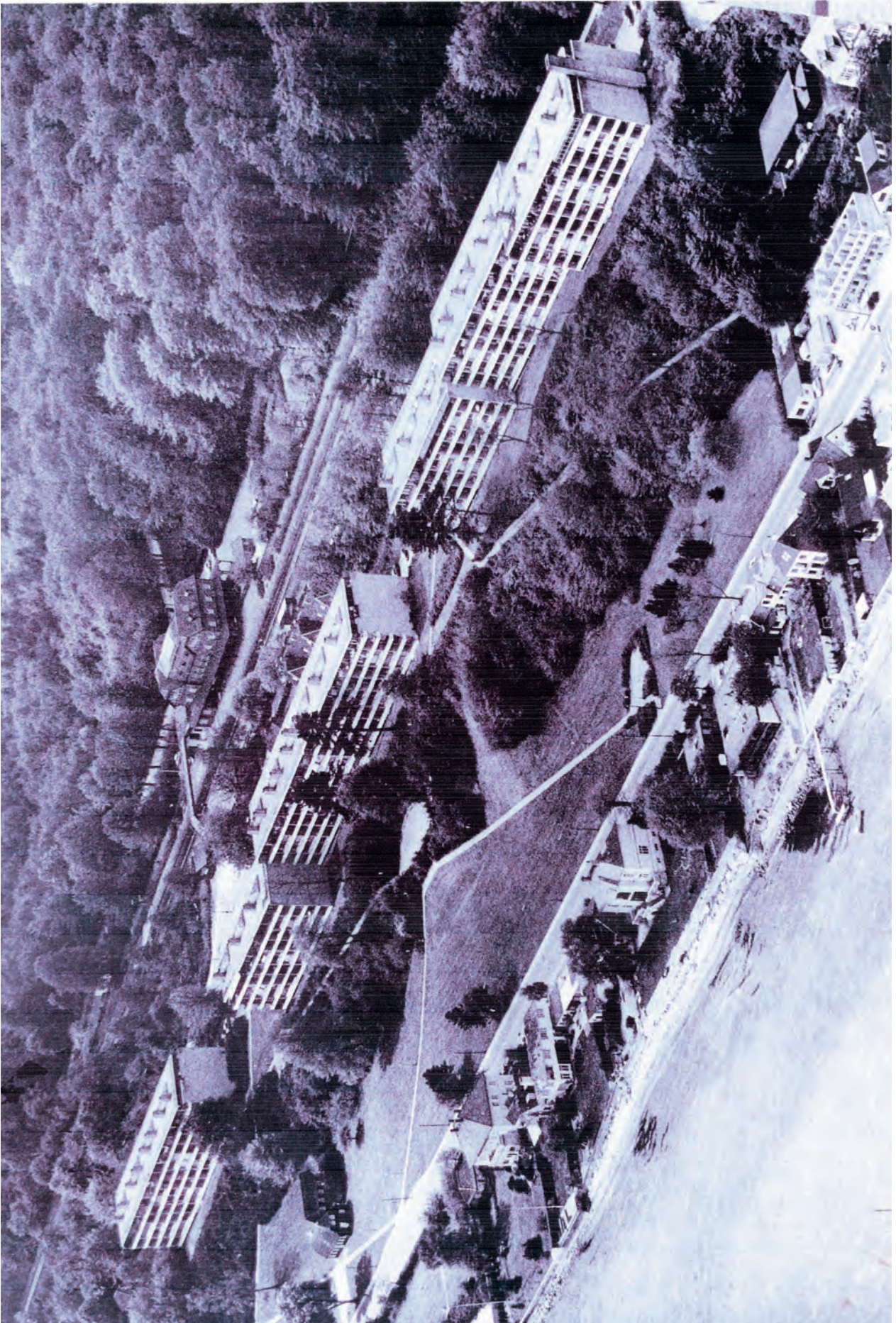
Han udarbejder et nyt projekt med 3 blokke à 4 etager og en tagetage i alt 212 lejligheder. Den 21 oktober 1958 godkender overfredningsnævnet projektet. 6 års bitter kamp er slut. Under processen er villaerne på skrænten blevet opkøbt til rimelige priser. Projektet tegnes færdigt og husene på arealet rives ned. Hofjuveler Michelsens stråtækte bondehus neden for skrænten, til hans tyende bevares. Opførelsen af Skodsborgparken starter i 1961, og byggeriet står færdigt i

1964. Hovedentreprenør og senere ejer er murermester Ejner Honore. Arkitekten og bygherren havde en lille kontrovers i forløbet. Arkitekten ønskede de vandrette brøstninger lavet af kalcineret flint - bygherren ønskede en billigere løsning. Arkitekten gik af med sejren, derfor holder karakteren af de hvide brøstninger så godt, trods de mange år der er gået. Den enestående smukke park, der bliver passet og plejet af beboerne, blev skabt af havearkitekt, Jørn Palle Schmidt senere professor. Man søgte at bevare de mange smukke, store, gamle træer, der havde stået i de parklignende haver. Stier på skrå i terrænet forbinder husene med stranden og giver offentligheden adgang fra strand til park og skov. Beplantningen med bøgepur føjer sig til terrænet. **Dette var historien om et af Danmarks smukkeste byggerier.** Parken lukker op for et område, der før var lukket inde i de private villahaver, et område, der var forbeholdt de få, kan nu bruges og nydes af de mange.

Her citerer jeg fra **Berlingske Aftenavis** den 19. april 1956: "Jean Fehmerling, der er ideens ophavsmand og som utrætteligt gennem 3 år har ført den gennem de forhindringer, der måtte lægge sig i vejen, når en mand, der ikke er i besiddelse af særlige midler, beslutter sig til at bygge boliger der kommer til at koste 30 mill. kroner. For det gør det nemlig."

Jean Fehmerlings andre arbejder

- 1945** **Enfamiliehus i Mosedede.** Som type bygges det andre steder.
Forløber for typehuset.
- 1946** **Fabriksbygning** i Glostrup.
- 1946** **2 villaer på Vandstrandvejen** i Skovshoved.
- 1948** **Villa Sølund** Skodsborg Strandvej 200 ombygning.
- 1948** 9 ens enfamiliehuse på **alleen i Nærum.** Prunkløst statslånsbyggeri.
- 1949-50** 6 etages bolig blok på **Carit Etlarsvej** Frederiksberg. Præmieret af Frederiksberg Kommune.
- 1952-53** 4 etagers boligblok i Vedbæk.

Forrige side. Skodsborgparken lige efter fuldførelsen. Arkitektens foto.

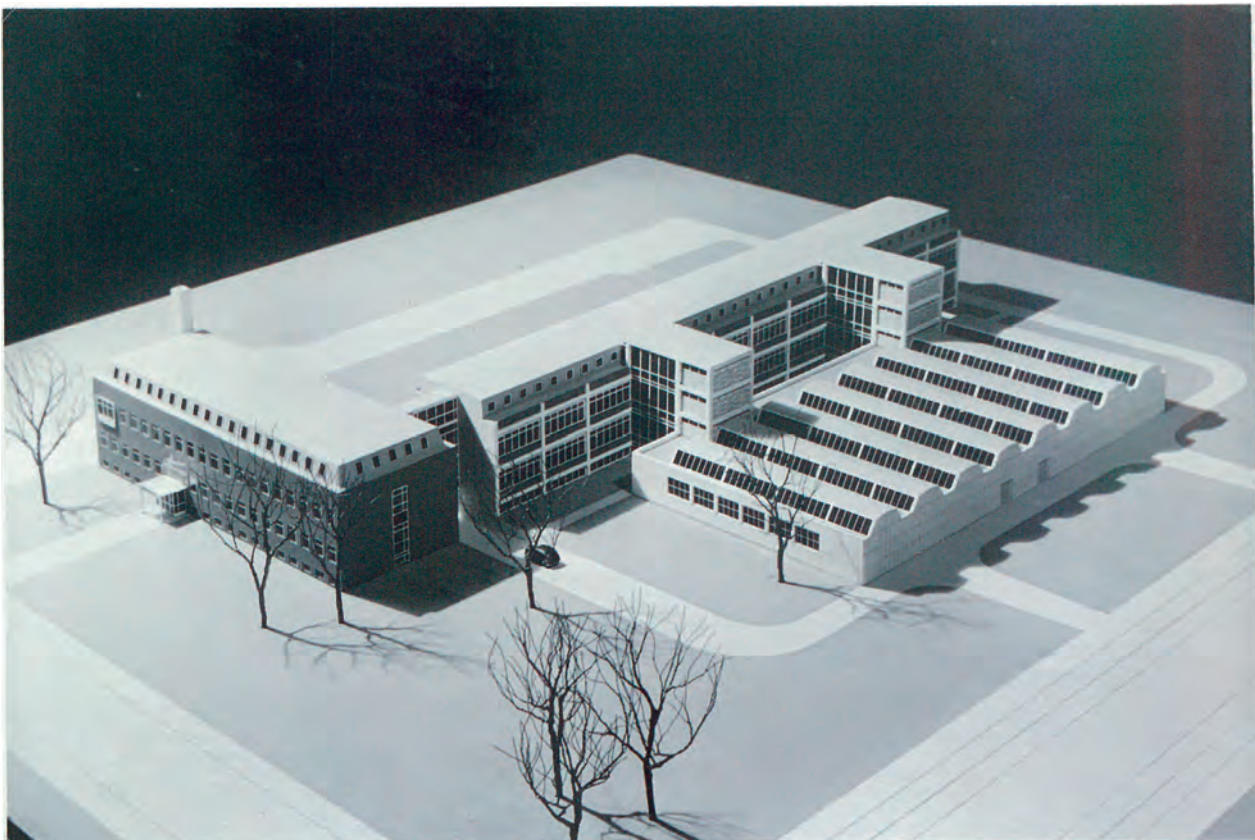
Høje Skodsborg tegnet af Jean Fehmerling

Skodsborgparken.

Huset i Mosede - en forløber for de senere typehuse.

Radiofabrikken i Glostrup.

- 1950-51** Boligbebyggelsen **Lufthavnsparken** 506 lejligheder. **Her kommer historien om, hvorledes arkitekt Jean Arno Fehmerling som 38 årig arkitekt kommer i betragtning ved udformningen af dette store nybyggeri.** Forhistorien er som følger: Via en af Amagers store advokater som min far var kommet i forbindelse med Harald Lauge Pedersen, kommer han i kontakt med Sognerådet i Kastrup. Der er behov for nye boliger. Alting er kommet i gang efter krigen og der er brug for arbejderboliger. Min far tegner Lufthavnsparken, som skitseprojekt. Den magtfulde Kommunaldirektør Thorkild Nielsen og sognerådet **er inviteret til middag i villaen Skodsborg Strandvej 200.** Meget står på spil, så oplevelsen inklusive forplejningen skulle være helt i top. Hvordan klarer man det i rationeringstider? Min nye mor, der var født på Nørrebro som datter af en skrædder, vidste hvordan man kunne få en slagter og købmand til at levere. Det blev næsten et sandt Babettes gæstebud, dog uden franske ingredienser. Nå men han fik byggeriet og oven i købet et til. Lufthavnsparken bygget i 1950-51 blev opført af præfabrikerede betonelementet- noget helt nyt dengang, og står den dag i dag som en del af Kastrup Midtpunkt. Bygningskroppene er smukt placeret om en cirkel. Der var stor **boligmangel** dengang og man byggede små lejligheder. Tre- og etværelses lejligheder, der efter boligmanglen var aftaget, blev slået sammen til to lidt større lejligheder.
- 1951** **Ulrikkenborg Plads** Lyngby etagebyggeri. Præmieret af Lyngby Kommune.
- 1951** **Ved Kirken** Gladsakse er et lavt etagebyggeri. Præmieret af Gladsakse Kommune. Det er opført med røde sten og rødt tegltag og åbner op mod Gladsakse Kirke, der er opført i samme materiale. **Respekt og hyldest til kirken.**
- 1953** **Skottegården** Kastrup. Lave boligblokke i alt **775 lejligheder.** Lejlighederne, der er små 3 pr etage, er tænkt sammenlagt til to, når bolignøden aftager. Bebyggelsen består af 3 punkthuse på 7 etager og 13 boligblokke i 2 etager. Nord for de 2 etages boliger ligger halvandens etages boligblokke beregnet til **ældre medborgere.** Bevidst ligger de lidt fra resten af bebyggelsen, men dog integreret i det almindelige liv i denne.

Ni statslånshuse i Nærum.

Et af 2 huse bygget på Vandstrandvejen ved Skovshoved.

Carit Etlarsvej 4 A-D

Lufthavnsparken.

Lufffoto. Lufthavnsparken.

De store husfacader er lagt væk fra vejen. Bebyggelsen er omkranset af grønne områder og danner på den måde en by i byen.

1954

49 enfamiliehuse (længe- og klyngehuse) i Rungsted. Forhistorien er følgende: Min far blev en habil sejler i sin Snejpe - **en lille enmastet sejlbåd** til max. 2 personer. En søndag tog mine forældre ud for, at sejle op langs kysten, fra deres villa i Skodsborg. Vinden var hård og roret knækkede. Som jeg har fået fortalt historien, kravlede min mor ned til agterstavnen og prøvede at lave et nødror med hænderne - det gik ikke så godt. De strandede, havde, jeg nær sagt på en øde kyst. På vej op gennem arealet mødte min far ejedomsinspektøren. Han fortalte lidt om stedet. Apoteker Christian Messerschmidt i Stege- arvede Morsø Jernstøberi. For nogle af pengene fik han Arkitekt Carl Brummer til at tegne sit palæ i nybarok stil **Christiansgave** i en 10 tønder land stor park.

På vandsiden lå palæet i en smuk barokhave. På landsiden lå garager tjenesteboliger samt gartneri og tennisbaner. De forstod at leve dengang, se blot et menukort og gæsteliste fra 1. kvartal 1924. Da min far strandede på grunden i starten af 1950'erne, boede Messerschmidts enke i et enkelt værelse i det store palæ. Min far tænkte på, at kunne åbne disse skønne omgivelser op for flere. I starten var tanken at husene skulle kunne udlejes, så almindelige familier kunne bebo disse. Han køber stedet af boet, da det bliver muligt efter enkens død. Han danner et konsortium med tømrermester Henning Larsen Vedbæk og advokat Bertelsen Vedbæk. De tilvejebringer de nødvendige midler til at købe Christiansgave. **På denne tid er det muligt at få billige statslån på betingelser bl.a. omkring husenes størrelse og udformning.** Husene må højst være 110 m² og der må ikke anvendes murere ved opførselen. Den bebyggelse han tegnede opfyldte disse krav. Husene kostede knapt 60.000 i datidspenge og størrelseskravet blev opfyldt. Husene blev opført som længe og vinkelhuse (noget nyt). Endevæggene er af gasbeton

Ulrikkenborg Plads, Lyngby.

Mit Rum - Klinik
for krop & velvære

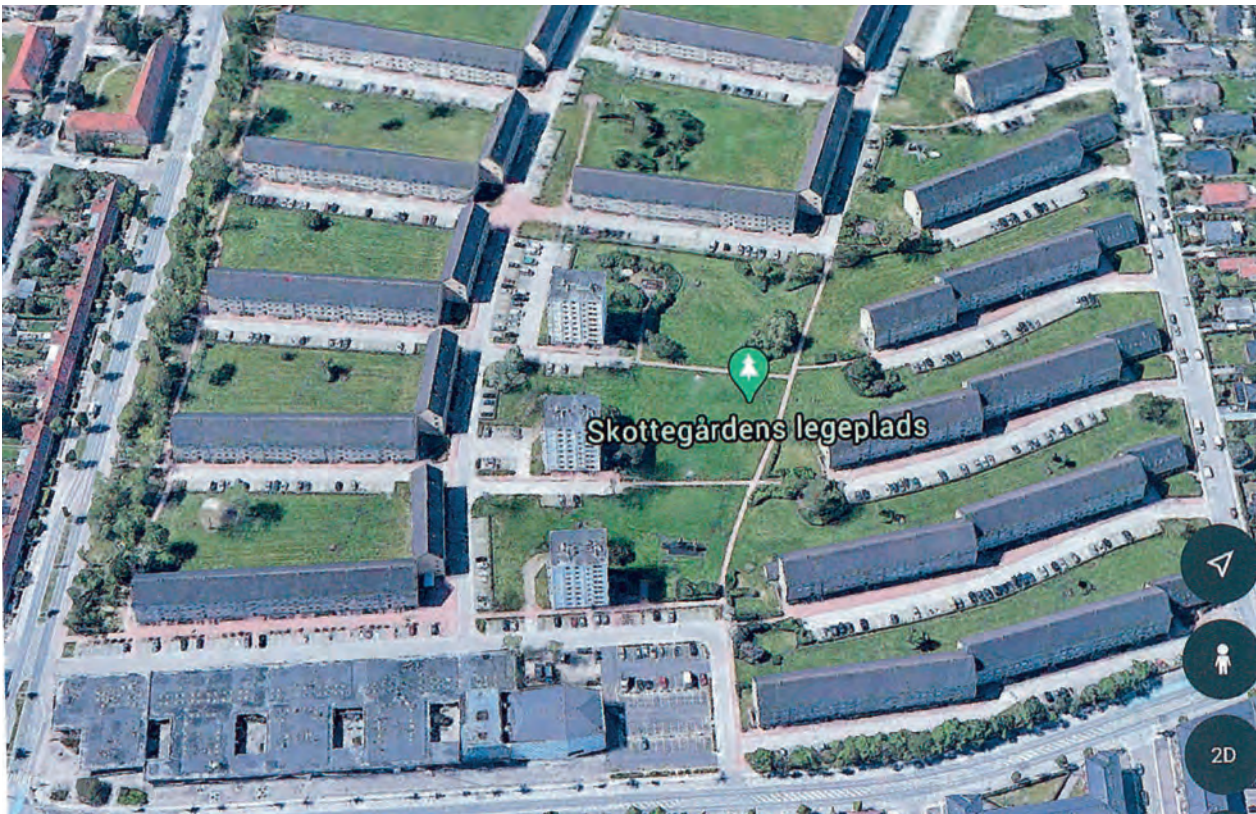
(55°46'04"N 12°30'0

Ved Kirken, Gladsaxe

Ved Kirken- bemærk byggeriets hilsen til kirken med de røde tegltage.
Smukt harmonisk byggeri., Gladsaxe

Skottegården - oversigt.

Byggeriet - detalje.

Christian Messerschmidt, apoteker i Stege, arver fra sin far Morsø Jernstøberi ved faderens død. Han opfører landstedet Christiansgave i nybarok stil i 1918. Arkitekt Carl Brummer.

Dette er en menu og gæsteliste fra januar til marts 1924. De forstod at leve livet blandt samfundets spidser, bemærk gæster og menu.

1924

Januar 19

Suppe m. Kjødboller	Grosser - Lassen & Fene
Fiis i Mayonaisse m. Rødt	Seaverius & Fene
Dyrerøg	Grev & Grevinde Holthe
Østrikke	Helga & Christian
Nougat's	Borgmester Richter & Fene
Querskivegheds horn	De Grev & Fene & Skov
	Lothe Linder

Marts 3

Blomkålsbudding	Borgmester Richter
Fløkesteg	
Appelsinoglet	

Marts 19

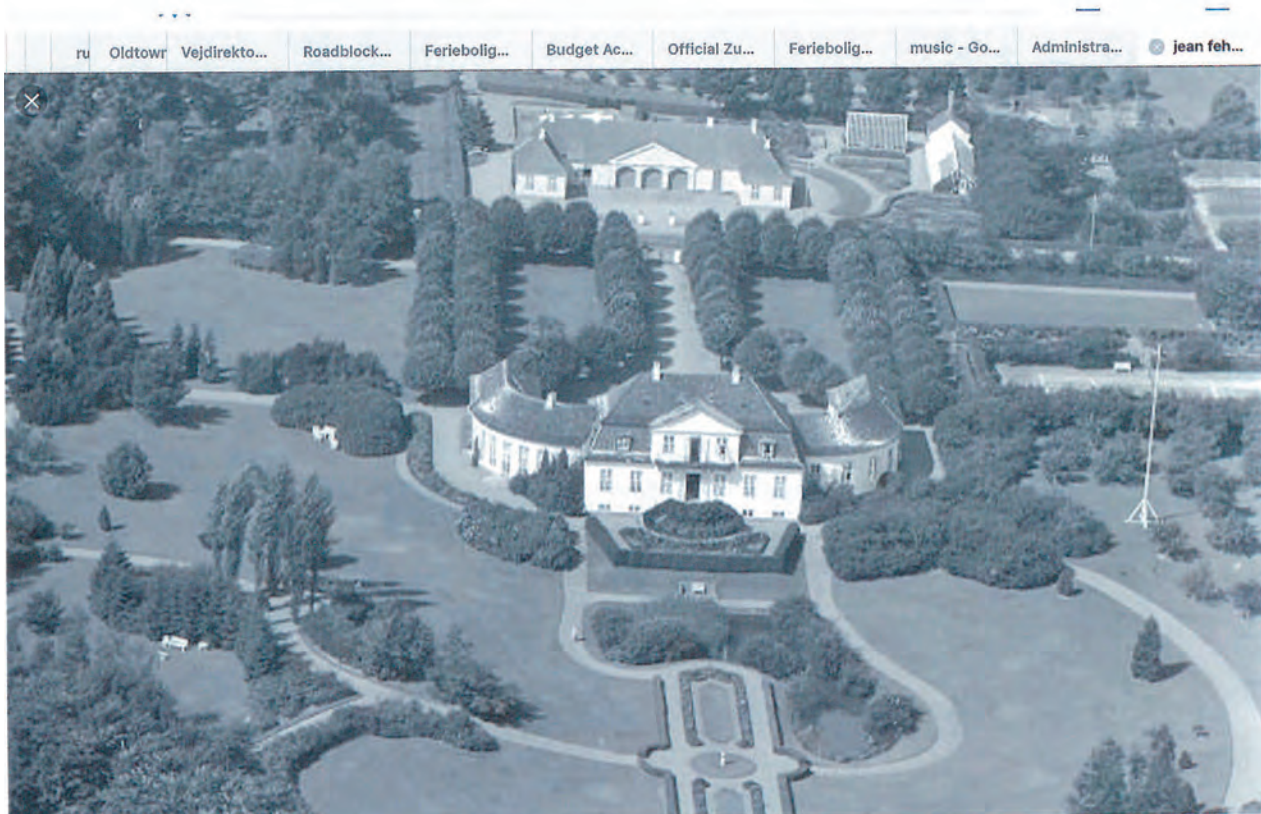
Frokost Tunge m. Gurym	Grosser Messerschmidt
Midtvej-Suppe m. K. Boller	Borgmester Richter & Fene
Tartelletter m. Champignons	
Lammesteg	
Katthorn & Blanserke	

Christian Messerschmidt
 Grosser -
 Fene

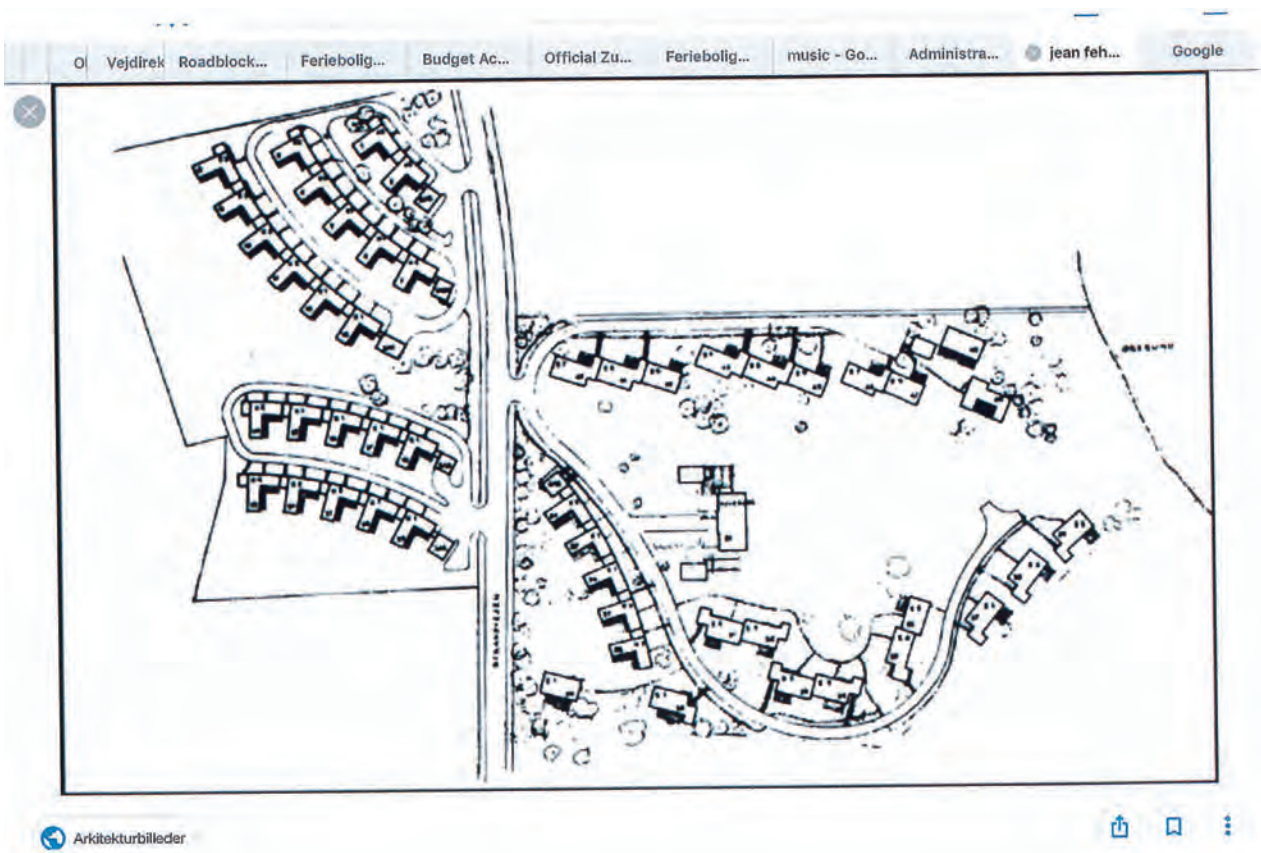
Marts 25

Suppe m. Kjødboller	Grev Grevinde Holthe
Røgt Gælder	Christian & Helga
Østrikke	Lothe & Hans v. Fene
Skesteringer	Grosser Seaverius & Fene
Østrikke	

Fene
 Linder

Christiansgave som det så ud i 1950'erne

Oversigt over bebyggelsen Christiansgave.

*Christiansgave, tegnet af arkitekt Carl Brummer i 1918. I nybarok stil.
Bygherre Christian W Messerschmidt..*

Oversigtsfoto af Christiansgave bebyggelsen, ca. midt på fotoet.

de andre træbeklædte med indlagte kvadrater af knust gasbeton i cement og savsmuld fast holdt af hønsenet. På billedet ser I et tomt hus, hvor man kan se konstruktionen. Husene er smukt placeret på grunden på de to sider af Strandvejen. **Havearkitekt var Jørn Palle Schmidt** senere professor. Man søgte at bevare de smukke træer, der var med til at give parken karakter. Palæet eller i Christiansgave sprog Hovedhuset, blev brugt på forskellig vis. Der var pompøse selskabslokaler og gæsteværelser, samt vaskeri og inspektørbolig. Nogen tid efter byggeriets færdiggørelse, køber min far tømrermester Henning Larsen ud og er nu ene-ejer af bebyggelsen. Husene fortsætter som lejeboliger. Indtil i 1960'erne hvor husene tilbydes lejerne eller hvis de ikke vil købe til andre interesserede, der så køber huset med lejere. Kommunen kræver, at der udfærdiges en **deklaration på husendes udseende, farvevalg og ombygningsregler**. Dette for at undgå at få individuelle forespørgsler fra de 48 ejere. Denne deklaration følges og håndhæves den dag i dag, så byggeriet har bevaret sin ensartede karakter. Flot. **Desværre var min fars smukke, smukke japanskinspirerede hus ikke omfattet af deklarationen**, så i dag er det revet ned og der er bygget et nyt hus. Hovedhuset tilbydes de nye ejere. De kan vælge mellem at købe dette eller få mulighed for at tillægge ekstra m² til udvidelse af de enkelte huse. De vælger det sidste. Hovedhuset udstykkes i 4 luksuslejligheder som sælges. Min far arbejdede gennem hele sit professionelle liv med "**Den Flexible Bolig**". Fra hans tidligste år arbejdede han med tanken om at boligen skulle kunne ændres efter familiens behov. Hans hus i Christiansgave var en videre udvikling af denne tanke. Som I ser på denne tegning.

1955 Bygherren af Skottegården henvender sig med ønsket om opførelse af et **butikcenter og biograf i tilknytning til byggeriet Skottegården**. Min far tegner Butikscenret **Kastrup Midtpunkt og Kastrup Bio**. Bytorvet bliver et 1- etages byggeri med kælder- her kan man gå tørskoet fra butik til butik. En helt ny ide i Danmark. Byggeriet er i dag fredet. Kastrup bio er omdannet til Kulturhus. Til byggeriet udvikler min far en

Interiør, Christiansgave 48 - arkitektens hus.

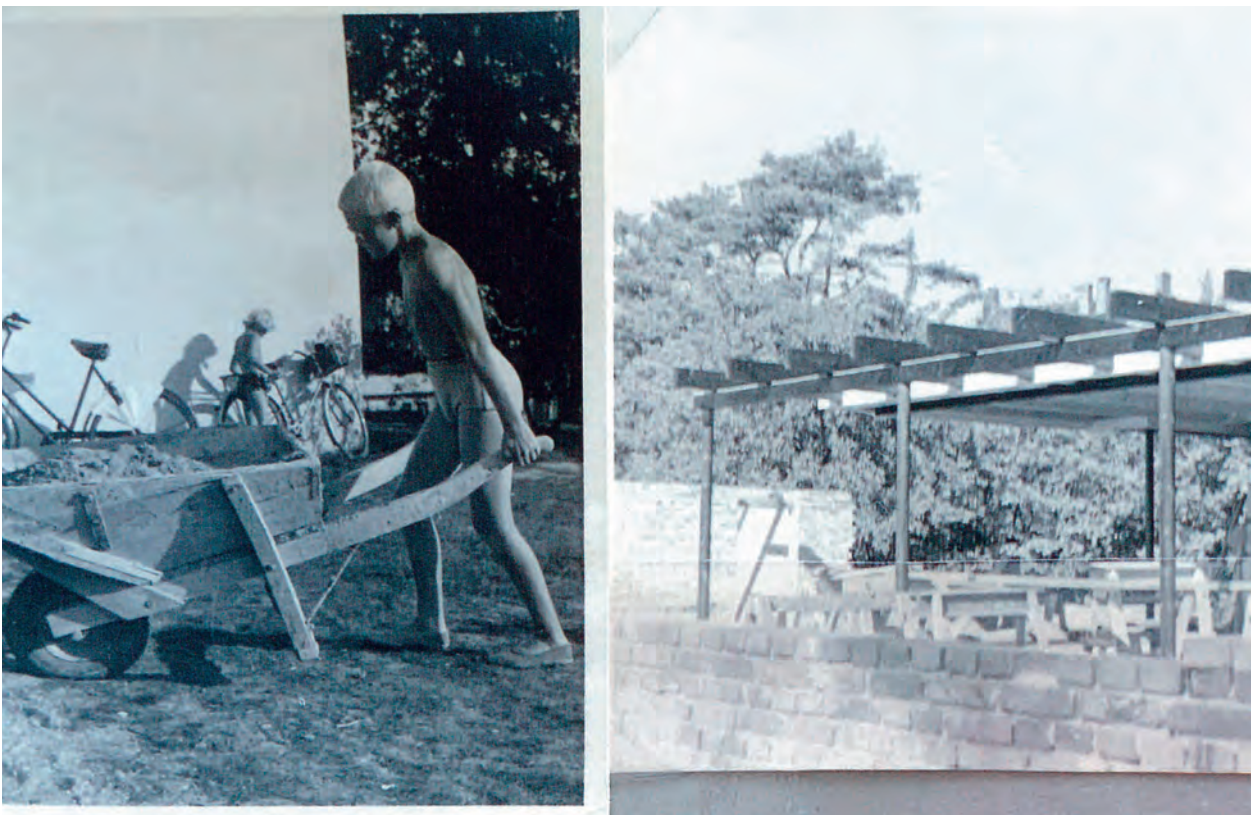
Haven med egetræsterrasse.

Stemningsbilleder fra Christiansgave.

Et Christiansgave-hus under opførelse, bemærk der ikke anvendes murere.

Beretningens forfatter som murearbejdsmand. Arkitekt og murer Jean Fehmerling opfører muren omkring hans nye hus Christiansgave 48.

loftslampe **Midtpunktslampen**, der kan bygges ind i loftet. Den bliver vældig populær og er blevet markedsført op til nu af Louis Poulsen.

1957-58 for Ejendomsselskabet Kalkværksgrundene opføres **Øbro-Centret** på Østerbrogade. I gadeplan butikker og en lav forbygning med etværelses studiolejligheder. I baghuset større lejligheder. Arkitekten får af bygherren lov til at opføre sin tegnestue som en penthouselejlighed på toppen af den bagerste bygning.

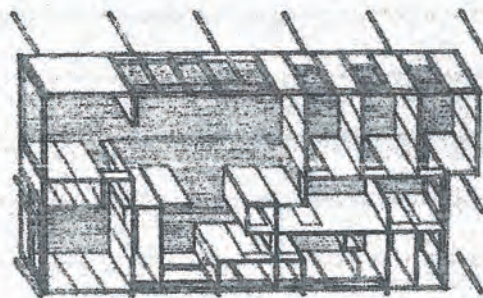
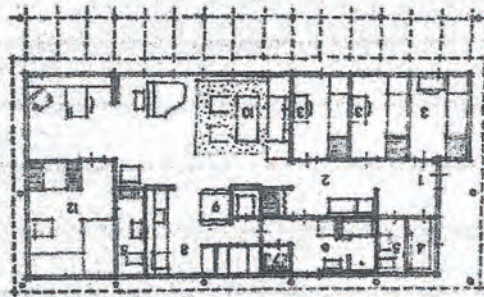
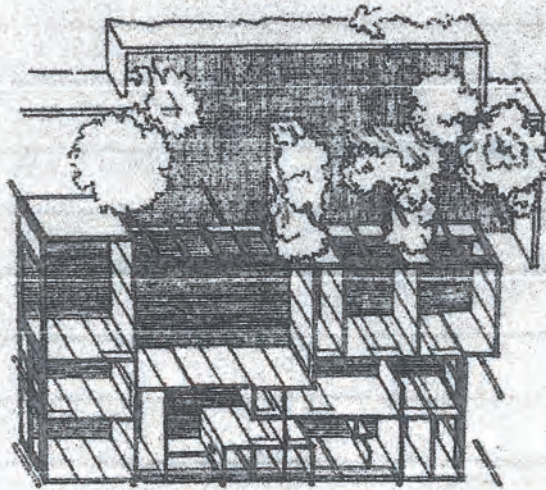
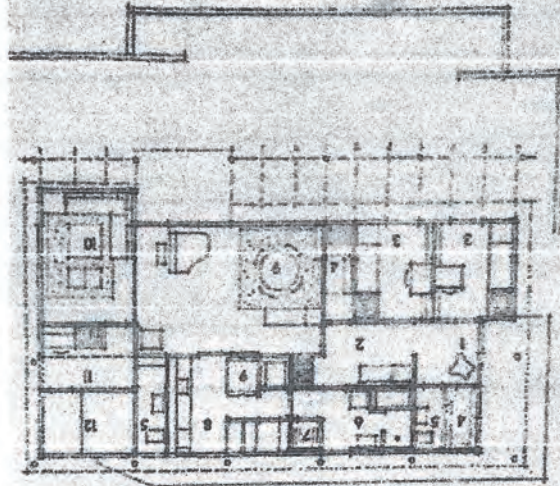
1961 Bebyggelsen Virumbo, 376 lejligheder. Præmieret af Søllerød Kommune.

1962-64 Opførelsen af Boligbebyggelsen Franconville ved Paris.

Urealiserede byggerier Fredensborgparken samt bolig-bebyggelsen Ormeson uden for Paris.

Sammenfattende kan man sige, at Jean Fehmerling var en utroligt produktiv arkitekt. I flere tilfælde fandt han selv opgaverne, i andre henvendte bygherren sig til ham. Mange af hans byggerier var for sociale boligselskaber. Han var en modernistisk arkitekt påvirket af Bauhaus, som jo var i hans "baghave" vokset op i Tyskland, som han var. Knap så stringent som Kaj Fisker, men nok med en vis charme. Altaner, badstuer og pejse lå hans hjerte nær. Alle hans byggerier var af høj kvalitet. Adskillige af disse blev præmieret- et enkelt fredet. To byggerier må betegnes som **ikoniske Skodsborgparken og Christiansgave**. Christiansgave som et af de første tæt lav byggerier i Danmark- Skodsborgparken for sin enestående placering og arkitektoniske udseende.

Den fleksible bolig

Kastrup Midtpunkt Indkøbscenter. Fredet. Danmarks første indkøbscenter.

Skottegårdens indkøbscenter set fra sydøst. Butikscetret ligger let tilgængeligt fra flere sider på hjørnet af Saltværksvej/Kastrupvej. Foto: Landsforeningen.

Kastrup Bio.

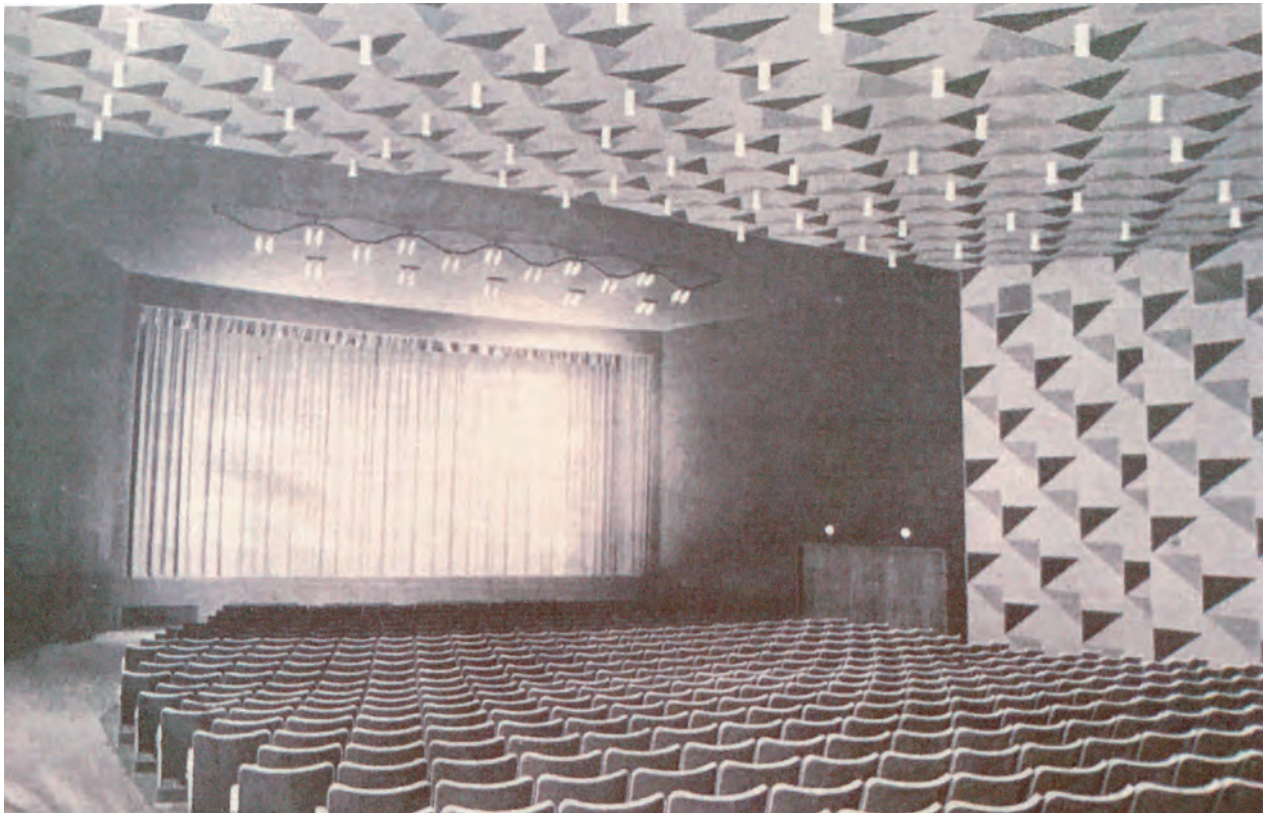
Midtpunktslampen.

Lavet til Kastrup Midtpunkt. Den blev en stor salgssucces, markedsført gennem Firmaet Louis Poulsen Lamper.

3 varianter: I Kastrup Midtpunkt, på Rigshospitalet og i Nordea.

Kastrup Bio ved indvielsen.

Kastrup Bio/Kulturcenter nu.

Øbrocentret.

Virumbo.

Efterskrift

Det har altid undret mig, at han med to ikoniske byggerier samt talrige byggerier der er præmierede, aldrig fik det eftermæle han fortjente. Måske spillede det en rolle, at han kom fra Tyskland og havde en let accent. Hvem ved fordomme trives tit i det skjulte.

Tobias Faber skrev en bog om Danske Arkitekter. Her er han ikke omtalt. Forstå det hvem der kan. Der var nok en vis animositet mellem Faber og min far. De to var jævnaldrende.

Min far fik tilbudt et lektorat på arkitektskolen, men takkede nej, måske pga. manglende interesse eller tid. Han havde efter sin dimission fra Akademiet ikke haft nogen større kontakt der til. Han deltog aldrig i arkitektkonkurrencer- måske fordi opgaverne kom til han og han havde rigeligt at lave.

Jeg har med dette lille skrift søgt at råde bod på denne uret.

Her slutter min beretning om en arkitekt fra et fremmed land som bevidst valgte at bosætte sig i Danmark og skabte sig en karriere her.

Han var et fint menneske på alle måder, jeg kender ham jo så godt, for han var min far.

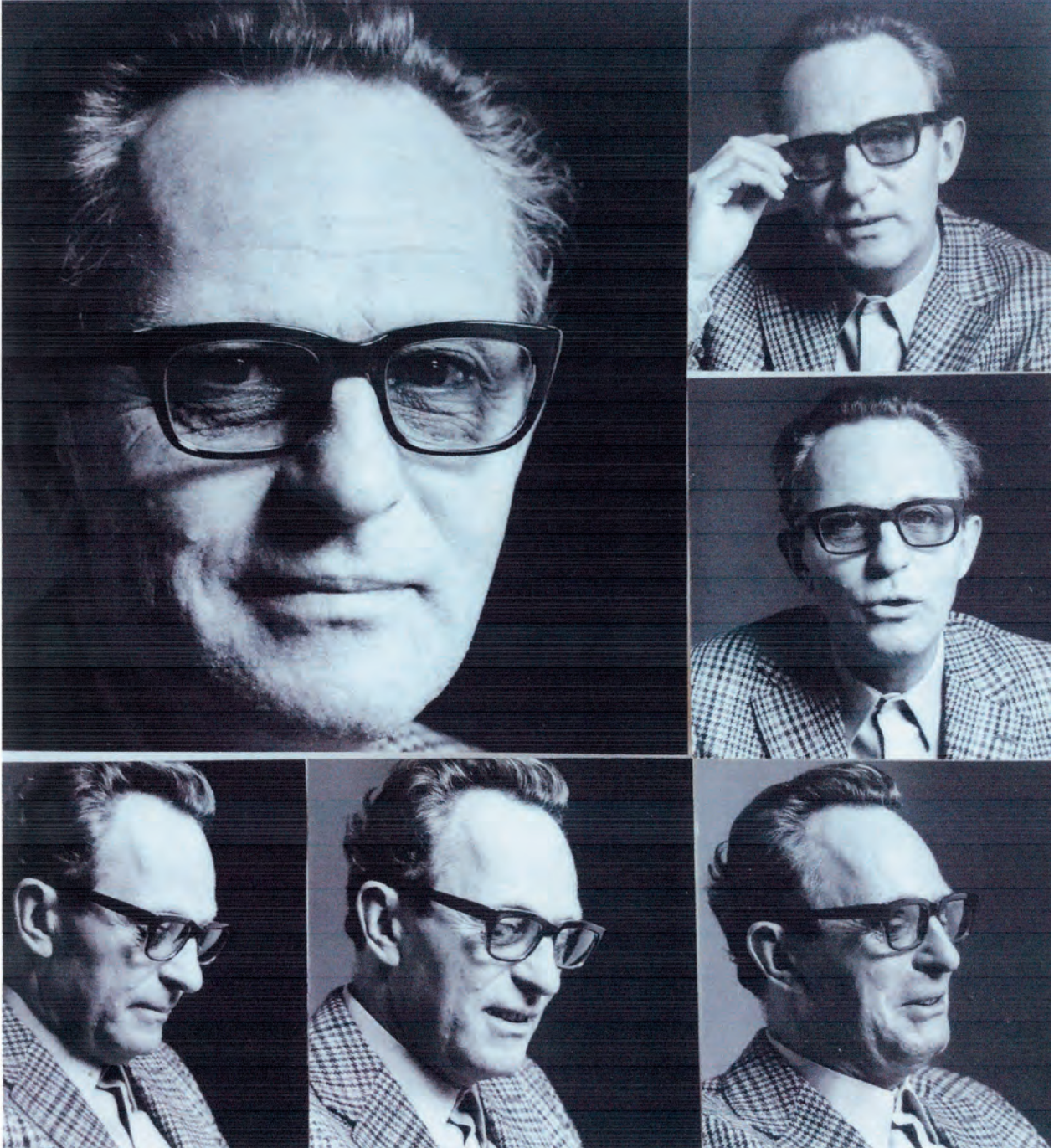
*Arkitekt Jean Fehmerling,
60.*

Det vil være forkert at henholde sig til Den blå Bogs nøgterne oplysninger, når der skal skrives om arkitekt Jean Fehmerling. Selvfølgelig er opremsningen af den smukke serie byggerier, han har skabt, rigtig, men skal man ramme Jean Fehmerling rigtig, er det ikke de nøgterne kendsgerninger, som er afgørende. Der skal meget andet til. For eksempel det, at han er en af de største æstetikere, der har præget dansk arkitektur i den sidste menneskealder. Et par eksempler: Det er ham, der for snart en snes år siden byggede Christiansgave ved Rungsted Strandvej — og der skabte det lav-tætte byggeri, som i dag efterlyses så stærkt. Det var også ham, der byggede Høje Skodsborgs ny afdeling — byggede med skyldig hensyntagen til natur og miljø, så selv hans argeste modstandere inden for fred-

Jean Fehmerling

ningsbevægelsen bøjede sig. Skade blot, at denne fremragende arkitekt tilsidst fandt, at hans virkeplads var uden for landets grænse, først og fremmest i Frankrig. Han slog sig ned i Vaduz i Liechtenstein. Trist, for hans fornemme arkitektur hører hjemme i Danmark, og det skal slet ikke undre, om han i stilhed fejrer den runde dag i Danmark, som heldigvis fortsat har størsteparten af hans hjerte. Kp.

Tillæg til min beretning om arkitekt Jean Fehmerling

Da jeg skrev beretningen om Jean Fehmerling opdagede jeg, at han inden for andre områder havde tegnet brugsgenstande blandt andet møbler lamper.

En sjov detalje. Min far kom i løbet af sin karriere i kontakt med den finske modernistiske arkitekt Pentti Aakola. Jean Besøgte flere gange Finland. Her blev han introduceret til den finske badstue, ligesom åbne ildsteder var noget han så her og det gav ham en livslang interesse for den hyggelige varmeform. Finland er jo birketræets hjemland. Jeg har ingen billeder af hans badstuer – jeg ved dog, at sådanne blev installeret i bebyggelsen Lufthavnsparken.

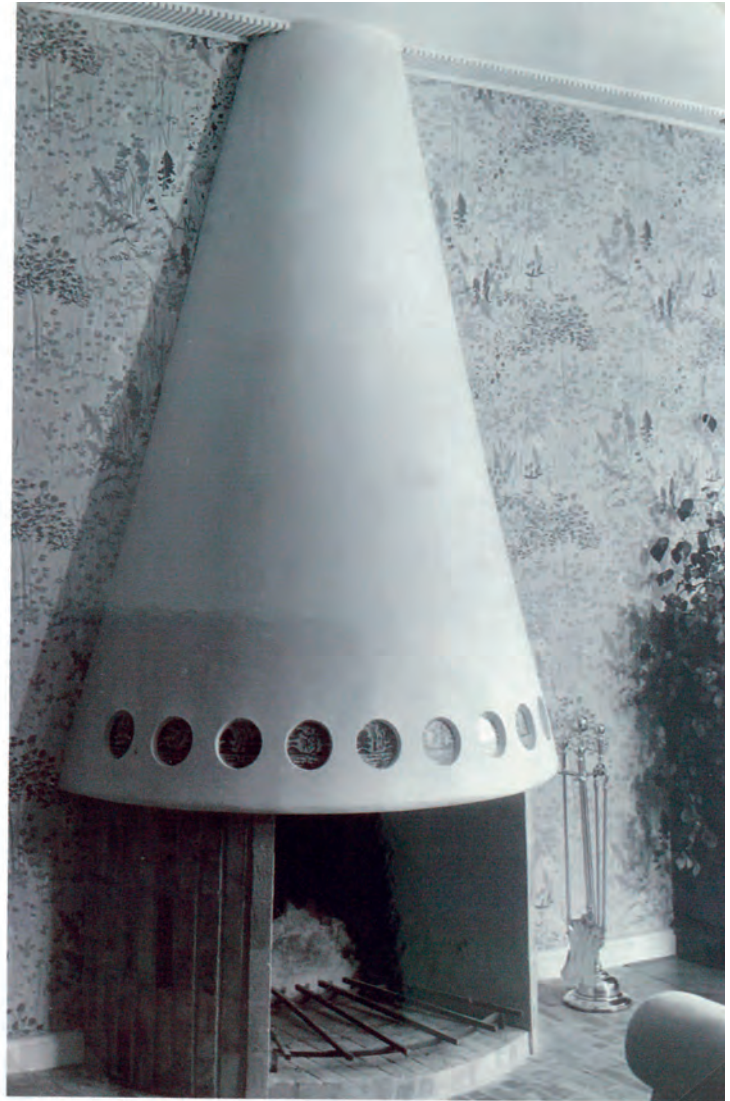

*Hans egen
pejs i Skodsborg.*

Smukke udtryksfulde pejse fra hans villabyggerier.

En sjov pejs med hat.

Endnu en udtryksfuld pejs.

Skodsborgparken blev hver lejlighed indrettet med pejs.
Skorstenene var på engelsk vis forbundet til de enkelte lejligheder

Hans udformning af trapper var smuk og harmonisk

Her en smuk trappe fra Fiskehuset Femerling. Gl. Kongevej.

*Skodsborgparkens smukke bauhaus-
inspirerede trappe.*

To separate design projekter:

*Et mobilt stående arbejdsbord.
Hvorfor og hvortil vides ikke.*

*Til fabrikken American electric apparat Fabrik tegnede han denne
kombinerede radio/grammofon pladekabinet. Om det kom i
produktion vides ikke.*

Da han i 1943 købte Villa Sølund Omdøbte de den til villa Grete efter min mor. I 1948 iværksatte han en større ombygning og fik tilføjet en tilbygning samt foretog en totalrenovering af huset.

Her kom hans sans for detaljen til sin ret. Spisestuen, der ses på billedet nedenfor på siden er indrettet af ham selv. Han har tegnet bordet og stolene samt skænken. Den observante læser kan se en messinganordning ved den forreste stols forreste venstre ben. Trykkede man på den, så kom kokkepigen frem fra køkkenet. Det var tider!

Mit drengeværelse indrettede han også. Som et rigtigt drengeværelse med en reol, bord og høvlebænk. Bemærk, at der ses en feltflaske, en sovepose og stegepande fra min tid som ulveunge. Der ses også en pengekasse. På reolen Flemming og Jan bøger, som alle rigtige drenge læste.

Mit drengeværelse.

I stuen ses reolen han tegnede. Bemærk til venstre højtalerkabinettet - det var før stereo'en kom frem. Radio- og pladespiller. Til højre lille bar. Flyglet købte han af natklubben Adlon.

I hyggebogen i stuen overfor pejsen ses hans skyformede bord, samt den højryggede sofa betrukket med stof i i Paul Smidt lignende betræk.

Udsigt over Øresund. Hans båd anes ved daiderne på badebroen. Bordet er af eget design.

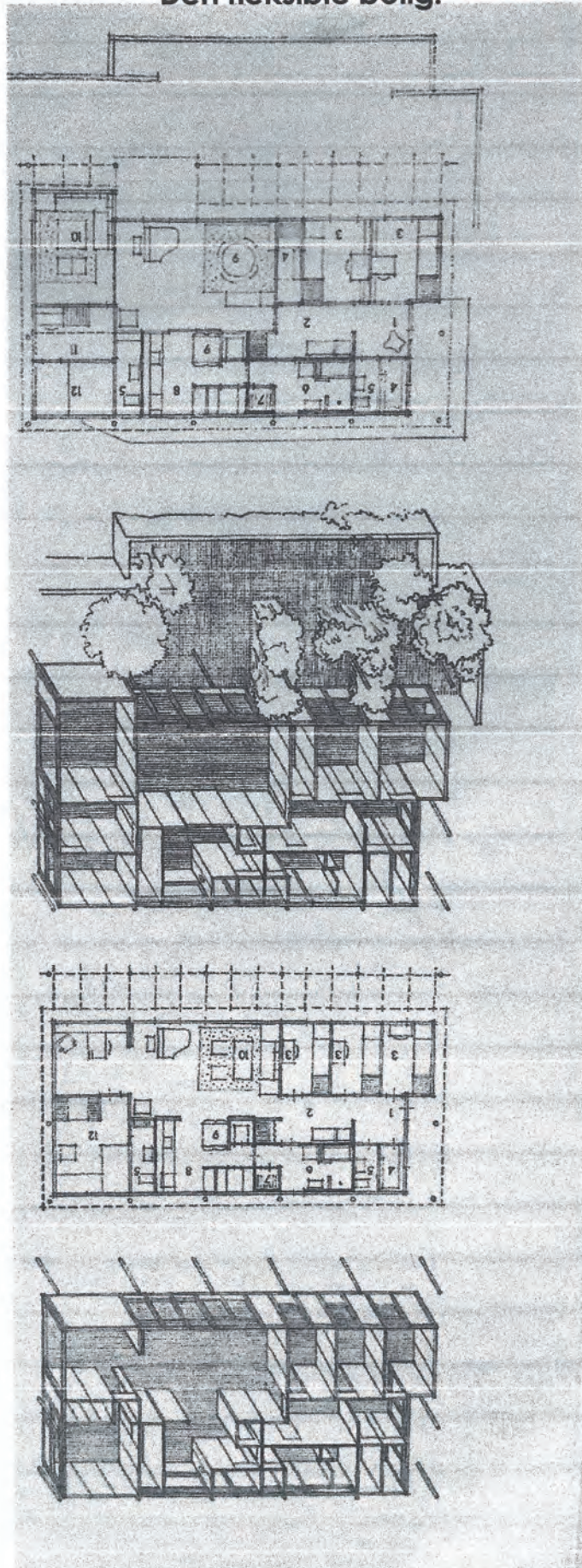
I stuen ud mod vandet i højre side fik han indrettet sit hjemmekontor. Det blev isoleret fra stuen ved hjælp af en skydedør. Bordet er af eget design. På væggen billeder af hans tidligere arbejder samt billeder fra deres første store udlandsrejse i 1947. Rejsen gik til Frankrig, Italien og endelig den helt store oplevelse med Marokko. Marimbaerne er vist hjembragt herfra.

Huset i Christiansgave 48, byggede Jean Fehmerling til sig selv. Det virker japansk inspireret. Ydervæggene beklædt med finer af oregon pine. De indre vægge er flytbare, noget han arbejdede med i på dette tidspunkt. De våde kerner var faste og bærende elementer. Han syntes, at en families forhold ændrede sig efterhånden som børnene vokser op og efterhånden flytter hjemmefra.

Nedstående billede er fra entreen. Der flere ting , at bemærke. Entreen ligger foran bad og tørrerum, derfor den støbte kalcinerede væg. Der er ovenlys og indgangen skimtes i baggrunden. Her ses for første gang et bord fra det møbelsystem Jean udvikler til sit eget hus.

Den fleksible bolig.

Christiansgave 48 - arkitektens hus

Stuen, spisekrog, loft og gulv er af moseegsparket. Væggene er beklædt med bambustapet? Der er flere eksempler på hans møbelserie, reol og bord. Som tiden foreskrev: ryatæppe ligger under spisearrangement.

Køkkenet er absolut moderne med opvaskemaskine indforskrevet fra Amerika.

Husk vi befinder os i 1950'erne.

*Køkkenet har han selv tegnet.
Bemærk de skrå køkkenskabe
i forskellige rene farver.*

Medens vi boede på Skodsborg Strandvej 200, måtte min far leje førstesalen ud. Her boede efter krigen en amerikansk diplomat. Han introducerede min far til hvad man kunne i et køkken. Stort komfur med 6 blus og opvaskemaskine. Det blev Jean meget fascineret af, selv om der gik mange år før vi blev rige i Danmark og fik råd til den slags forbrugsgoder.

De næste 2 billeder viser et af værelserne. Reolsystemet, seng og bord - alle tegnet af arkitekten. Der er egen udgang til afskærmet terrasse.

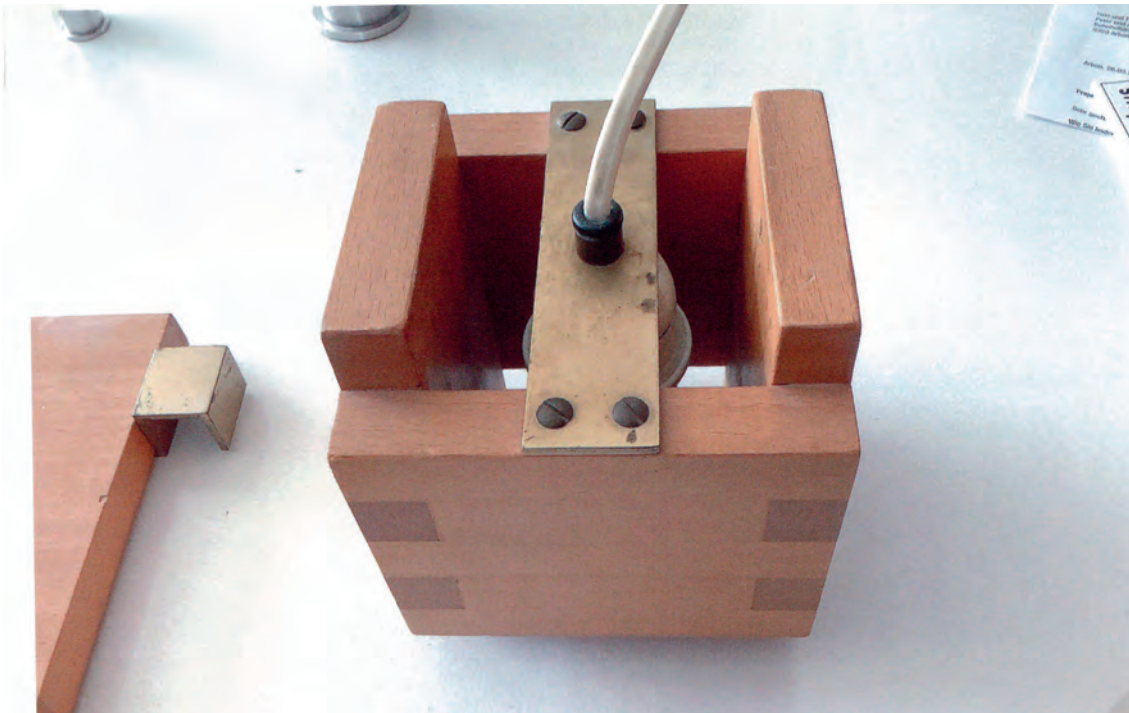
Møbelsystem i oregon pine udviklet af Jean Fehmerling. Systemet er udviklet til hans hus Christiansgave 48. Man kan undre sig over hvorfor han ikke forfulgte sporet om at kommercialisere mange af de ting han designede. Han havde et fint navn i tiden. Det eneste produkt, der fik kommerciel succes er Midtpunktslampen. Den blev købt af Louis Poulsen lamper og blev flittigt brugt i tiden derefter. Se billede senere.

Et bord fra samme serie.

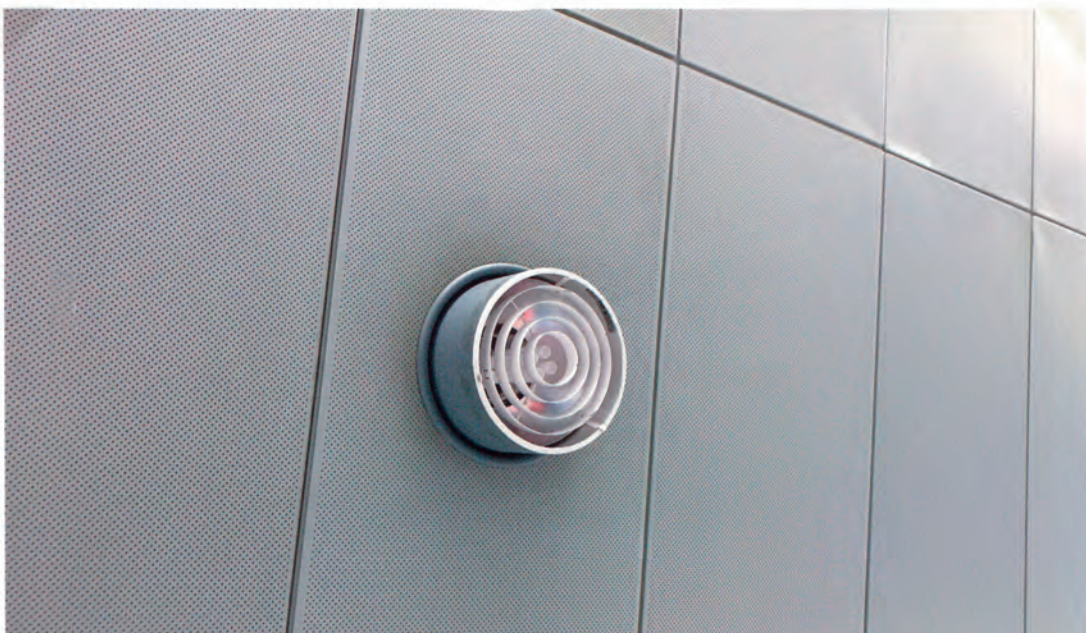
Elpendel til sættet.

Midtpunktslampen.
En loftspendel, der kunne
passes ind de mange steder
hvor der var behov for
loftsbelysning.

Midtpunktslampen i henholdsvis Nordeas hovedsæde og på Righospitalet. Den blev, som navnet antyder, udviklet til Kastrup Midtpunkt, eller, som det nu hedder, Skottegårdens Butikcenter.

Jean var ikke nogen stor økonom. Hyppigt var veksler i spil (se eksempel), som sikkerhed for honorarer for fremtidige opgaver. Han levede godt og havde dyre vaner. Midtpunktslampen solgte han til Louis Poulsen for 10.000 kroner. Et stort beløb dengang, men småpenge i forhold til hvad den har givet Louis Poulsen i fortjeneste.

TRANSPORT

Dette er et eksempel på en veksel. Et dokument, der giver en kreditor ret til at hæve ens tilgodehavende. Som regel bruges den til at få udbetalt penge på forskud af f.eks. en bank.

Undertegnede arkitekt M.A.A. JEAN FEHMERLING, Østerbrogade 113, Ø,
meddeler herved aktieselskabet AMAGERBANKEN, Amagerbrogade 25, S,
transport for et beløb af kr. 30.000,- på det mig tilkommende honorar
hos A/S Dansk Financia i overensstemmelse med overenskomst af
29. september 1961.

For transporten er jeg fyldestgjort.

Transporten vil være et notere af A/S Dansk Financia.

Dansk Financia bemyndiges til at udbetale mit månedlige
Honorar Kr. 17.000,- til A/S Amagerbanken, der paa sin Side be-
myndiges til at tilbageholde Kr. 4.000,- pr. Rate, indtil der er
tilbageholdt ialt Kr. 30.000,-.

København, den 12. februar 1962

Jean Fehmerling

Undertegnede Dansk Financia A/S erklærer os herved indfor-
staaet med indtil videre at udbetale det Arkitekt Fehmerling til-
kommende Honorar Kr. 17.000,- pr. Maaned til A/S Amagerbanken, alt
i Overensstemmelse med Overenskomst af 29/9 1961 med Arkitekt Jean
Fehmerling.

København, den 13. Febr. 1962.

DANSK FINANCIA
BANK FOR ADMINISTRATION OG KAPITAL

Noter
Leinw...

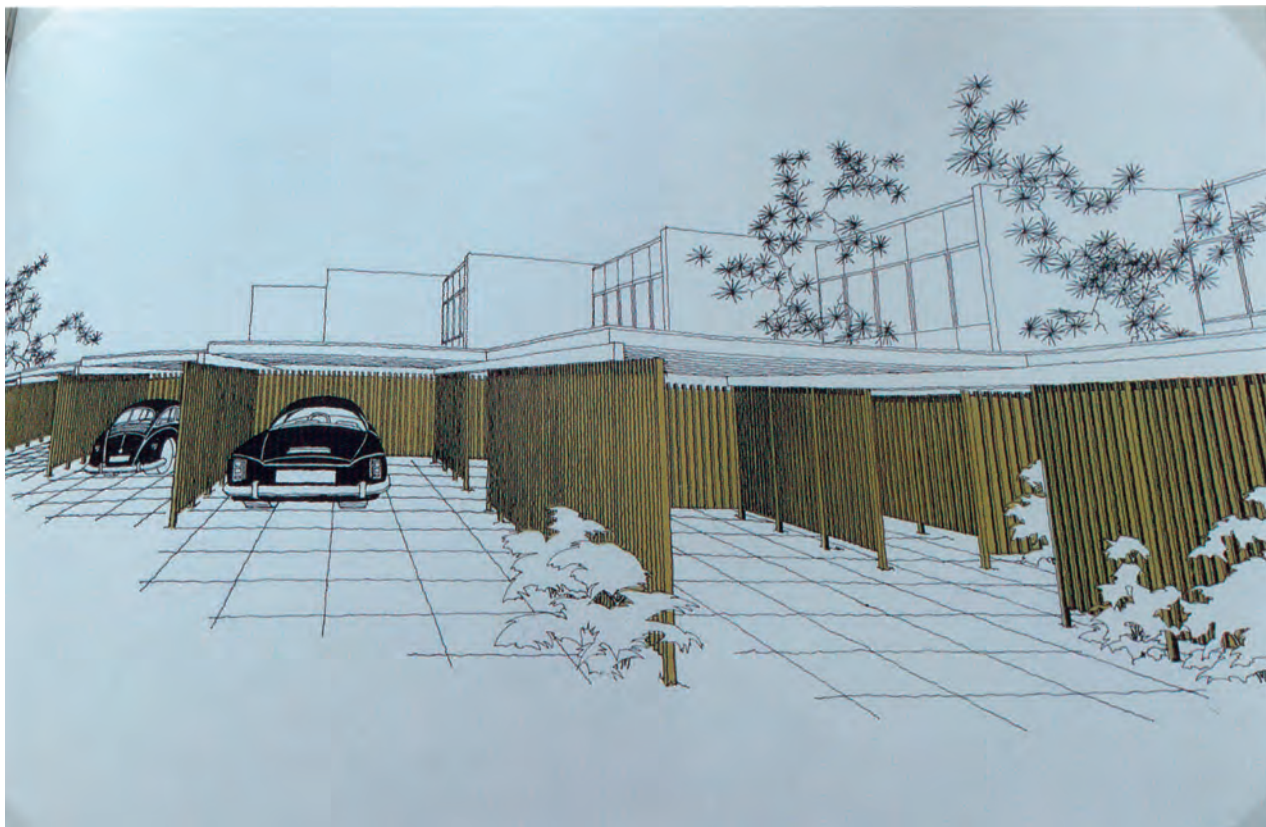
I 1969 rejser de til Liechtenstein - en lille bjergstat mellem Schweiz og Østrig. Betingelsen for de kan få opholdstilladelse er at de ikke må arbejde. Det er svært for Jean han udvikler et projekt, der handler om at konvertere de mange tomme dyrestalde i bjergene til sommerhuse. Dette strander på administrativ modstand.

Inden afrejsen var han begyndt, at udvikle et træhegn, **F Wand** eller på dansk F(ehmerling) væggen. Vel ankommen til Liechtenstein videreudvikler han projektet. Han ansætter en af sine arkitekter til opgaven. Denne kommer ned og tager bopæl i landet så længe opgaven løber.

Nedenfor er billeder af projektet fra præsentations mappen.

Her belyses anvendelsesmulighederne.

F-wand fortsat

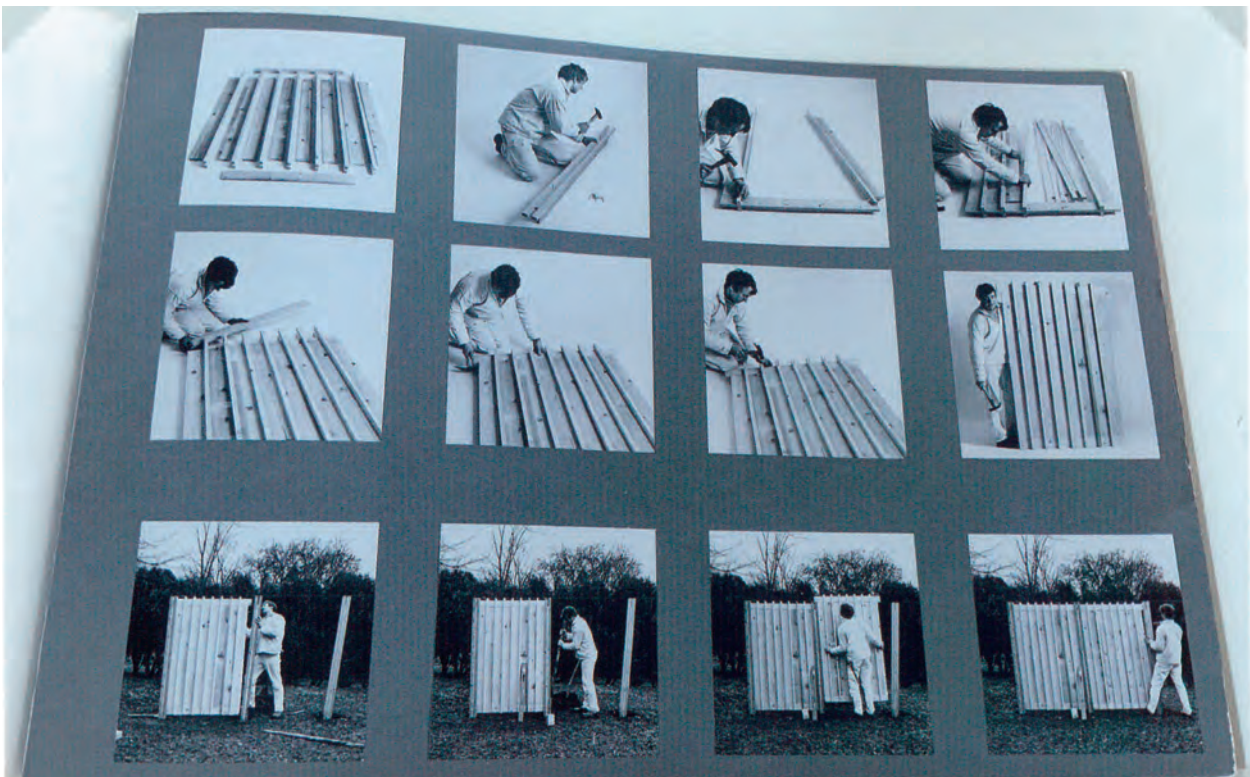
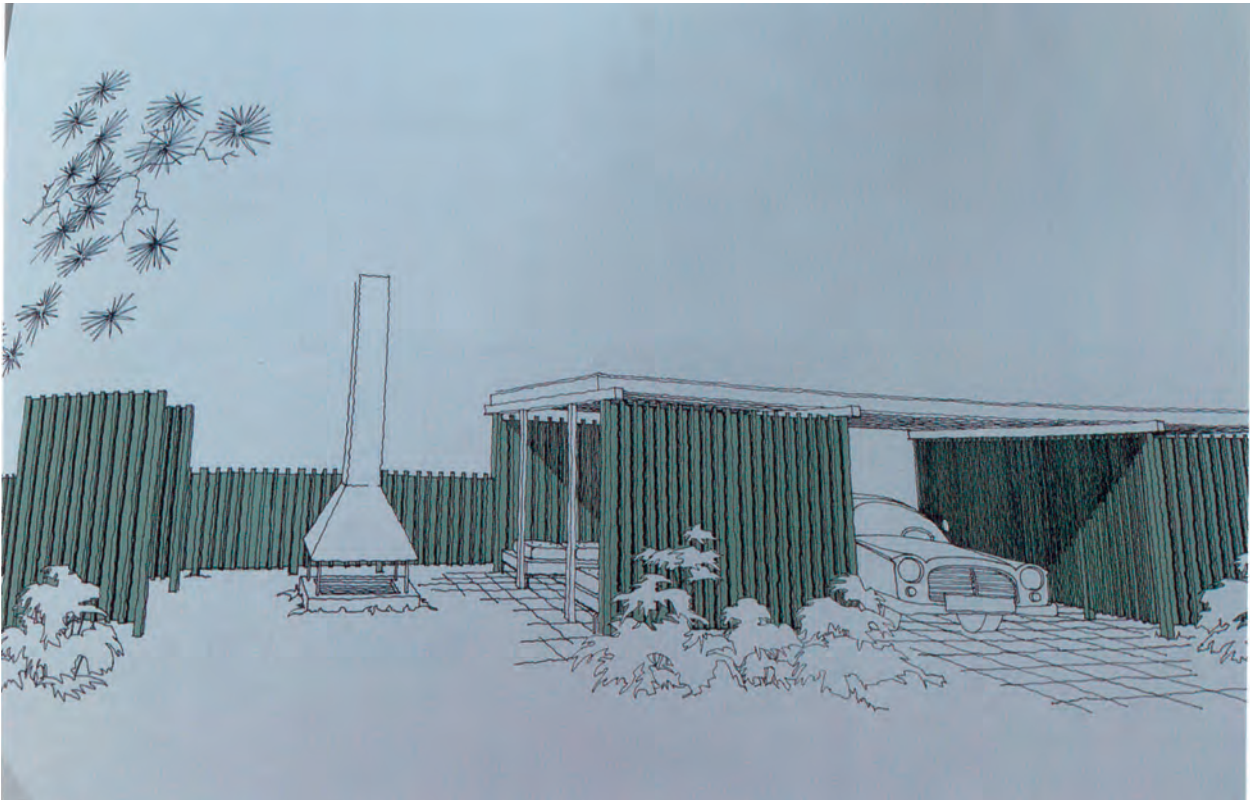

Illustration i samling af hegnet.

F-WAND – EINE MAUER AUS HOLZ

Das F-Wandsystem aus Holz für Schutz- und Trennwände ersetzt massive Wände, ist aber billiger.

Das F-Wandsystem ist stützfähig belastbar und zu verwenden für: Nebengebäude, Abstellräume, Garagen, Aufeinsteilplätze, Kinder- und Gartenhäuser, Terrassen mit oder ohne Dach, Freizeithäuser, Unterkunft und Wetterschutz und als Schutzwand gegen Einblick, Wind, Lärm und viele andere Zwecke.

Das F-Wandsystem war beabsichtigt mit der F-Wand eine leichte aber dichte Abtrennung von Gartenräumen und Straßen zu ermöglichen, anstelle einer kostspieligen Beton- oder Ziegelmauer. Die F-Wand ist auf beiden Seiten gleich, umweltfreundlich und ein schöner Hintergrund für Pflanzen.

Bald entdeckten Architekten, Gartengestalter, Bauunternehmer und Bauherren die Möglichkeit das F-Wandelement als Außenwände für Sekundärgebäude zu verwenden und diese teilweise oder ganz zu überdachen. Das ergibt eine homogene Kombination von Aussen- und Schutzwänden.

1 Die Einfröderung eines Villagartens mit einer F-Wand. Diese wurde in Kopenhagen vor über 10 Jahren aufgestellt und ist noch heute in einwandfreiem Zustand.

2 Eine Gruppenüberbauung mit Einfamilienhäusern in konzentrierter Form ergab sehr kleine Gärten. Um das Privatleben in Haus und Garten zu sichern, wurde die F-Wand gewählt.

3 Ein Autounterstand anstelle einer Garage und ein Abstellraum mit Zugang vom Garten. Die Terrasse des Hauses ist mit einer F-Wand gegen Einblick und Wind geschützt.

4 Dieses Beispiel zeigt, dass die F-Wand nicht nur für Nebengebäude zu verwenden ist, sondern auch als tragende Aussenwand für den Bau von Ferienhäusern.

Dieses Modellfoto zeigt, welche Möglichkeiten das F-Wandsystem mit seinen Pfosten und Elementen in verschiedenen Höhen bietet. Dachkonstruktionen verschiedener Art können direkt auf die Wände montiert werden. Die Verankerung von Dach und Pfosten ist leicht herzustellen. Bei großen freiliegenden Dachflächen muss die Verankerung der Pfosten in der Erde den lokalen Verhältnissen mit Rücksicht auf die Windkräfte angepasst werden.

Wo die tragende F-Wand gegen Kälte und Wärme isoliert werden muss, kann die Isolation direkt auf die Innenwand genagelt oder geschraubt werden.

Den tyske brochure.

Her slutter min gennemgang af Arkitekt Jean Arno Fehmerlings fantastiske liv, dels det professionelle, men også lidt om privat- personen Jean. Han kom fra Tyskland, hvor han voksede op. Han var dansk statsborger, blev dansk arkitekt. I sit virke var han særdeles iderig, dynamisk, igangværende - han gav sjældent eller aldrig op. Allerede inden han dimitterede var han i gang med egen tegnestue. I det meste af hans aktive liv beskæftigede han mellem 5-10 medarbejdere. Han var en modernistisk arkitekt.

Udover de mange byggerier udviklede han møbler til sine boliger. Han tænkte ikke på, at hans møbler kunne være af interesse for andre. Han var ikke nogen udpræget stor forretningsmand - tror ikke det interesserede ham.

Som sagt flere gange tidligere, så var han en dejlig far. Måske lidt distant - som mænd nok var den gang, men jeg var aldrig i tvivl om han ville al det bedste for sin familie. Han døde alt for tidligt 65 år gammel.

Erik Fehmerling.